№ 143 (2643) ■ Субота, 11 серпня 2001 року ■ Ціна договірна

Голос України

Газета Верховної Ради України

Сьогодні відкривається мисливський сезон

(Матеріал на цю тему читайте на 7-й стор.).

Фото УНІАН.

ЦЬОГО ДНЯ

■ *1680 р. Помер Іван Сірко, кошовий отаман Запорозької Січі.* ■ *1709 р. Прийнято Решетилівські статті — акт царського уряду, що підтверджував привілеї козацької старшини, та водночас посилював владу царизму на Лівобережній Україні.* ■ *1908 р. На Вінниччині народився Валентин Бакуль, вчений у галузі твердих сплавів та синтетичних алмазів. У 1961—77 рр. — директор Інституту надтвердих матеріалів АН УРСР.* ■ *1921 р. У Києві більшовики розстріляли Григорія Чупринку, поета-модерніста.* ■ *1933 р. Пуск першої доменної печі на маріупольському заводі «Азовсталь».*

Гроші можна повернути. З допомогою «Батьківщини»

За неофіційними даними, близько восьми мільйонів українців стали жертвами трастів. А у Всеукраїнській спілці ошуканих вкладників та акціонерів (ВСОВА) їх зареєстровано майже 4,5 мільйона. Проте в українців з'явилася надія частково повернути гроші.

Учора в Білій Церкві, що на Київщині, кілька десятків найменш соціально захищених вкладників місцевого відділення «Інніс-інвесту» одержали запрошення до ощадкас, де вони отримають свої заощадження. А ще близько 200 білоцерківським вкладникам днями теж вручать такі запрошення. Виплати проводитимуться не лише в Київській області. Поки що по «Інніс-інвесту», а згодом і по інших трастах.

Це стало можливо завдяки співпраці спілки та партії «Батьківщина». За словами голови ВСОВА, народного депутата Віктора Терена, це лише пілотний проект. До речі, нині у Верховній Раді є кілька законопроектів про повернення грошей вкладникам. Але їх поки що не розглядали.

Геттінген віддає борги

По 500 дойчмарок отримають остарбайтери, що працювали в німецькому місті Геттінгені в роки Великої Вітчизняної війни, від мешканців цього міста. Як повідомляє українська служба «Німецької хвилі», міська влада Геттінгена вирішила власними силами знайти цих людей. Переважно то були українці. За адресами, знайденими істориками, було надіслано листи, на які відповіли ще живі свідки того часу. За підтримки церкви минулої осені було започатковано Геттінгенську ініціативу допомоги колишнім остарбайтерам. За словами геттінгенського пастора Гельмгарда Унгерера, одного з фундаторів ініціативи, фінансову допомогу отримали вже більш як 40 українців. «Від більшості з них ми отримали повідомлення про те, що гроші до них надійшли. Однак то непроста справа — знайти для переказу грошей в Україну безпечний шлях», — зазначив він.

Шукайте корівку у Червоній книзі

4

Печаль і радість Біловезької Пущі

6

Поступ незалежності. 2000 рік

8-10

Мир, труд, піт...

14

Долина фанфар

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

У парадах живе генетична пам'ять поколінь. Щоб у цьому переконатися ще раз, варто було побувати на вчорашній завершальній репетиції параду військ у пішому строю на честь 10-ї річниці державної незалежності. У скронях пульсували ритми старих-нових маршів. Із підсвідомості спливали картини минувшини, що її ніколи не бачив...

Злітна смуга аеродрому Київського державного авіаційного заводу «АВІАНТ» була неосяжною сценою просто неба. Керував дійством перший заступник міністра оборони генерал-полковник Іван Біжан. Хлопці у красивій формі старалися надзвичайно — незважаючи на немилосердне сонце.

(Закінчення на 3-й стор.).

Врожай-2001

Президентові дарують «липові» мільйони?

Зібрано небувалий урожай — 40 мільйонів тонн зернових. Можу написати й п'ятдесят. І шістдесят. Або, приміром, роздати всім зарплати. На папері. Котрий, як відомо, все стерпить. Це я про новини на УТ-1. На екрані відомі всій країні сільськогосподарники — віце-прем'єр Леонід Козаченко і міністр агрополітики Іван Кириленко.

(Закінчення на 3-й стор.).

Я вам пишу...

Вивозять хліб машинами

Ділки, які звикли з усього мати зиск, відразу вхопилися за можливість заробити на здешевленому столичному... хлібі. Підслухала розмову в трамваї двох чоловіків, і стало від цього неприємно, страшно. А розмовляли вони про третього, котрий купує в Києві хліб по 70 копійок, везе в сусідню область і продає його там уже за 1,70 гривні. «Уявляєш, скільки він має «навару» від машини хліба?». Селянинові результат його праці пропонують за таку високу ціну. Люди, в основному пенсіонери, змушені купувати дорогий хліб, бо не мають вибору, та ще й дякують «благодійникові».

(Прізвища прошу не називати.).

Київ.

Служба-01

Бережіть зелені шати!

З початку цього року в лісах Держкомлісгоспу сталося 1360 пожеж на площі більш як 2000 га. Основна причина появи червоного півня — необережне поводження з вогнем.

Протягом пожежонебезпечного періоду (з 1 квітня до 1 листопада) встановлено цілодобове чергування працівників державної лісової охорони. У зв'язку з тим, що громадяни не завжди дотримуються правил безпеки на відпочинку, а також з початком нового мисливського сезону в лісах забороняється розпалювати вогнища у невідведених місцях, кидати непогашені сірники, недопалки цигарок, заїжджати в лісові масиви автотранспортом, випалювати суху траву, стерню на полях.

До речі, для того щоб відтворити знищені вогнем насадження, необхідно більш як 40 років.

P. S. В Аргентині відкрито фотовиставку до 10-річчя незалежності України

До 10-річчя незалежності України

Прикордонні області не сплять

Чернівецька, Одеська та Рівненська області звітували про свої досягнення за 10 років незалежності нашої країни.

У багатій на природні ресурси Чернівецькій області протягом останніх років істотно змінилася структура виробництва. За словами першого заступника Чернівецької облдержадміністрації Миколи Шевчука, у регіоні інтенсивно розвивається харчова, перспективна деревообробна промисловість. Завдяки аграрній реформі рентабельними стали 30 відсотків сільськогосподарських підприємств. Микола Шевчук запевнив, що в регіоні нема заборгованості із зарплат та пенсій. У чернівчан не виникає проблем із сусідами — румунами та молдованами.

А ось на Одещині час від часу постають проблеми на кордоні з Придністров'ям. За словами першого заступника голови Одеської облдержадміністрації Миколи Тиндюка, через придністровський регіон в Україну перевозять значну кількість підакцизних товарів — спирт, горілчані вироби, цигарки. Тим часом дія договору, укладеного між Одеською облдержадміністрацією та Придністров'ям для запобігання контрабандним перевезенням, закінчилася. Микола Тиндюк зазначив, що нині тривають переговори з Молдовою про підписання договору про економічне, соціальне та культурне співробітництво. Проте невизначеність статусу Придністров'я та внутрішні політичні проблеми Молдови ускладнюють розв'язання прикордонних проблем.

Перший заступник голови облдержадміністрації повідомив також, що нині промислове виробництво області перевищує показники 1991 року. Зростанню виробництва сприяє інвестиційна політика, розвиток вільної економічної зони. До підприємств Одещини залучено 260 мільйонів гривень інвестицій. Інтенсивно розвивається сільське господарство, зокрема тваринництво. Уже зібрано багатий врожай зернових — 3 мільйони тонн. Цього вистачить, щоб поділитися ще й з Рівненською областю.

Разом з тим, за словами Миколи Тиндюка, потрібно погасити 138 мільйонів гривень боргу до місцевого бюджету, з яких 15 мільйонів — невиплачені зарплати працівникам бюджетної сфери.

А от на Рівненщині заборгованості із зарплат та пенсій немає. Заступник голови Рівненської облдержадміністрації Анатолій Юхименко повідомив, що за останні роки на 45 відсотків зросли доходи населення. Адже працює Рівненська АЕС, інтенсивно розвиваються деревообробна та целюлозна промисловість, виробництво будівельних матеріалів та льону. Рівненська сірникова фабрика майже на 40 відсотків забезпечує сірниками потреби України. У регіоні розв'язано проблему водопостачання. А щойно збудована телевежа дасть змогу 250 тисячам рівненців дивитися не білоруські, як було раніше, а українські телеканали.

Юлія ШЕЙКО.

На знімку: *представники Одеської, Рівненської і Чернівецької областей розповідають про досягнення своїх регіонів.*

Фото Сергія ГУТІЄВА (УКРІНФОРМ).

Фотофакт

На ознаменування 10-ї річниці незалежності України зв'язківці Івано-Франківської області здійснили сходження на найвищу вершину Прикарпаття — Говерлу.

Фото Сергія ЛИЗАНЧУКА.

Редактори і голови адміністрацій! Суд іде

У Чернігові розпочався судовий процес, який можна назвати передвиборним. Перший секретар міськкому КПУ Микола Лебединець вирішив притягти до суду голову Чернігівської обласної держадміністрації Миколу Бутка і газету «Чернігівський вісник» за те, що остання надрукувала висловлювання першого посадовця області, якими позивачу нібито було завдано значних збитків.

Лідер міськкому КПУ вимагає обов`язкової участі в судовому засіданні самого голови адміністрації області і компенсації в сумі 100 тисяч гривень. Як свідчить заява позивача, на таку суму тягнуть слова «Секретар міського комуністичного осередку М. Я. Лебединець може зірватися і «полізти» не в той бік, його за це запросять до органів правосуддя...»

Наклепницьким, безтактним і принизливим, як випливає із заяви, позивач вважає те, що його названо не першим секретарем міськкому КПУ і не членом Центрального комітету КПУ, а лише «секретарем міського комуністичного осередку». Цими та іншими словами голова адміністрації спричинив позивачеві «тривалі моральні страждання, які покликали за собою фізичний біль, принизили честь, гідність, престиж, ділову репутацію, порушили нормальні життєві зв`язки, стосунки з оточуючими людьми».

Сам позивач не вважає суд піарівським трюком, а демонструє рішення ще одного суду, за яким державу зобов`язано виплатити йому в рахунок відшкодування моральної шкоди 700 гривень. Правда, за іншою справою. Такі дії спостерігачі пов`язують з намаганням лідера чернігівських комуністів використати можливість засвітитися у пресі та зробити собі імідж борця з владою. Адже саме на минулих парламентських перегонах Микола Лебединець посів другу сходинку в Чернігівському міському виборчому окрузі, програвши переможцю зовсім дрібницю. Спостерігачі прогнозують у місті непримиренні парламентські баталії, адже почалися вони ще до офіційного старту.

Владислав САВЕНОК.

Чернігів.

Готується законопроект

Триває робота над кодексами

Головне юридичне управління Верховної Ради України завершує експертизу проекту Цивільного кодексу щодо відповідності Конституції України та іншим актам чинного законодавства.

Планується, що у вересні цей документ буде внесено на розгляд парламенту для прийняття в цілому. Юридичне управління також готує проекти Господарського та Митного кодексу до третього читання.

Зауваження і пропозиції експертів розглядатиме тимчасова спеціальна парламентська комісія з опрацювання та підготовки до розгляду Верховною Радою України проектів нової редакції Цивільного та Господарського кодексів.

Головне юридичне управління парламенту також здійснює експертний аналіз законопроектів, що їх обговорюватимуть на восьмій сесії Верховної Ради України у другому та третьому читанні.

Як повідомили в управлінні, повністю закінчено юридичну експертизу і подано пропозиції до порівняльної таблиці Сімейного кодексу, який планується також внести до порядку денного восьмої сесії для прийняття в цілому.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення зміни до Закону України «Про виконавче провадження»

У зв'язку з прийняттям Закону України «Про виконання рішень Європейського Суду з прав людини» Верховна Рада України **постановляє:**

1. Доповнити статтю 3 Закону України «Про виконавче провадження» (Відомості Верховної Ради України, 1999 р., № 24, ст.207) пунктом 13^1 такого змісту:

«13^1) рішення Європейського Суду з прав людини з урахуванням особливостей, передбачених Законом України «Про виконання рішень Європейського Суду з прав людини».

2. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України Л. КУЧМА.

м. Київ,
11 липня 2001 року.
№ 2618-III.

ЗАКОНОДАВЕЦЬ

Лише суд визначає, чи бути громадянину арештантом

НОВА НОРМА: Верховна Рада ухвалила Закон України «Про внесення змін до Кримінально-процесуального кодексу України».

ЦЕ ОЗНАЧАЄ, що кримінально-процесуальний закон приведено у відповідність до Конституції України в частині застосування такого запобіжного заходу, як узяття під варту (арешт). Цей запобіжний захід — найсуворіший із тих, що їх застосовують до підозрюваного, обвинуваченого, підсудного, засудженого. І досить «популярний» у правоохоронців — за період з 1990 р. кількість осіб, щодо яких було застосовано цей запобіжний захід, збільшилася майже вдвічі. Так, якщо у 1990 р. в Україні було заарештовано 37880 осіб, то у 1999-му — 73 394. У 2000 р. кількість таких осіб становила 61277 (разом із затриманими у кримінальних справах — 84708).

Новим законом змінено порядок обрання цього запобіжного заходу та порядок продовження строків тримання під вартою. Головна зміна полягає у тому, що право застосовувати запобіжний захід — тримання під вартою, а також продовжувати строки тримання під вартою має лише суд. Досі таким правом була наділена прокуратура.

Якщо орган дізнання, слідчий вважає, що є підстави для обрання цього запобіжного заходу, він вносить за згодою прокурора подання до суду. Таке саме подання може внести і прокурор. Подання мусять розглянути протягом 72 годин з моменту затримання підозрюваного чи обвинуваченого. Суд може прийняти одне з таких рішень: 1) відмовити в обранні запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою; 2) обрати підозрюваному чи обвинуваченому цей запобіжний захід; 3) обрати запобіжний захід, не пов'язаний із триманням під вартою. Рішення суду можна оскаржити в апеляційному порядку. Подача апеляції не зупиняє виконання постанови судді.

Як і раніше, термін тримання під вартою під час попереднього розслідування не повинен перевищувати двох місяців. У випадках, коли у цей термін розслідування справи закінчити неможливо, а підстав для скасування чи зміни запобіжного заходу на м'якший немає, його може продовжити суд за поданням слідчого (погодженим з прокурором) або прокурора.

Відповідно до нового порядку термін тримання під вартою може бути продовжено:

1) до чотирьох місяців — суддею того суду, який виніс постанову про застосування запобіжного заходу;

2) до дев'яти місяців — у справах про тяжкі і особливо тяжкі злочини суддею апеляційного суду;

3) до вісімнадцяти місяців — в особливо складних справах про особливо тяжкі злочини суддею Верховного Суду України.

За цього таке подання вноситься або погоджується з прокурором відповідного рівня — у останньому випадку — з Генеральним прокурором або його заступником.

Такий порядок має забезпечити обґрунтованіший підхід до застосування арешту, зменшити кількість осіб, до яких його застосовуватимуть, обмежити строк арешту у справах про злочини невеликої і середньої тяжкості, виключити безпідставне його застосування і продовження строку. Безперечно, це дещо ускладнить роботу слідчих, прокурорів і суддів, але поліпшить захист прав і свобод громадянина.

Не слід збувати, що максимальний строк тримання під вартою — 18 місяців, може бути і більший, оскільки за законом до цього терміну не додається ознайомлення обвинуваченим та його захисником з матеріалами кримінальної справи.

ЗВЕРТАЄМО УВАГУ, що новим законом розширено коло обставин, що враховуються при обранні запобіжного заходу, у т. ч. у вигляді взяття під варту. При вирішенні питання про застосування запобіжного заходу відтепер, крім всього іншого, має враховуватися матеріальний стан особи, вид діяльності, місце проживання та інші обставини, що її характеризують.

ДЛЯ ДОВІДКИ: закон прийнято 21 червня 2001 р. Згідно з його прикінцевими положеннями він набрав чинності з 29 червня ц. р., хоча відповідно до ст. 94 Конституції закон набирає чинності не раніше від дня його опублікування. А опублікований він уперше у «Голосі України» за 5 липня 2001 р., де й можна ознайомитися з повним його текстом.

Ведучі рубрики нагадують норму ст. 68 Конституції України:

«Незнання законів не звільняє від юридичної відповідальності».

Микола МЕЛЬНИК, кандидат юридичних наук.

Анатолій БЕНЬ, оглядач «Голосу України».

Представники областей розповідають про досягнення регіонів

Долина фанфар

(Початок на 1-й стор.).

Та сонце — не завада для справжніх захисників Вітчизни. Один з батальйонів крокував у білосніжних строях. Побоювання, що ці сніговички раптом розтануть, були марні. Не один і не другий місяць відпрацьовували військовики свої ролі у літніх таборах. Паралель з театром — цілком доречна. Адже парад має доволі складну драматургію. Учасники демонструють артистизм і технічність. А також — уміння підпорядковуватися єдиному ритмові. Задавала цей ритм рота барабанщиків столичного військового ліцею імені Івана Богуна, що йшла першою в колоні. Іспит з предмету «хто кращий?» склали чотири офіцерські батальйони, а саме: Національної академії оборони України, військового гуманітарного ліцею НАОУ, Національної академії внутрішніх справ і Держкомітету у справах охорони державного кордону.

На пленері один за одним ішли сім курсантських батальйонів із кращих військових навчальних закладів Харкова, Севастополя, Хмельницького, Житомира, Києва. А ще — чотири солдатських батальйони.

Як повідомив Іван Біжан (імпровізована прес-конференція мала місце тут же), порівняно з попередніми роками ритуал параду дещо змінили. Новацією буде підняття державного прапора. У пішій колоні, з огляду на особливу урочистість випадку, збільшилася кількість батальйонів. Хлопці гордовито трималися і завдяки новенькій формі (тепер у дівчат з'явилася додаткова причина захоплюватися військовими). Одну з «коробок» вдягнено у старовинну козацьку форму.

На тлі минулих парадів механізована колона також розрослася. На жаль, її не довелося бачити — 332 одиниці техніки та 42 літальних апарати репетирували свої «па» на інших просторах.

Генерал-полковник Іван Біжан похвалився, що цього разу киянам і гостям столиці покажуть на Хрещатику багато нових машин вітчизняного виробництва (приміром, танки). А також техніку, модернізовану на підприємствах нашої держави.

...Пам'ять про предків, які служили в армії — козацькій, царській, червоній, змушувала потай чи то крокувати, чи то пританцьовувати на місці. Сусід-військовик коментував: «Оце так вишкіл — клас!» «Клас» — це стосовно учасників із Хмельницької національної академії прикордонних військ імені Б. Хмельницького (див. знімок на 1-й стор.). Попереду вихованців упевнено карбував крок ректор Володимир Голинко. А завершували урочистий марш три зведені оркестрові батальйони.

Коли ми полишали аеродром «АВІАНТу», обіцяли одне одному зустрітися у повному журналістському складі 19 серпня на Хрещатику після 22-ї години. Кажуть, майдан Незалежності та відрізок між Бессарабським кварталом і площею Толстого буде готовий для грандіозної генеральної репетиції — і наземників, і авіаторів.

Ольга КЛЕЙМЕНОВА.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Новини регіону: Рівненщина

Гуртом — не поодинці

У цьому знову переконує співпраця головного управління праці та соціального захисту населення з центром зайнятості. У Костопільському районі, скажімо, безробітні ремонтують оселі немічним, допомагають на городах.

Другим етапом такої співпраці стало запровадження при всіх сільрадах області посади соціального працівника, який надаватиме юридичну допомогу малозабезпеченим, багатодітним сім'ям, інвалідам, одиноким літнім людям тощо.

Біжить Здолбуновом Сашкова мрія

Мешканці Здолбунова звикли бачити на вулицях міста ГАЗ-67Б 1944 року випуску.

— Автомобіль належав колишньому фронтовику, з яким товаришував мій батько, — розповідає 54-річний власник Олександр Венгер. — Командирський «джип» чимало «побігав» у війну і після неї, а згодом зробив багаторічну зупинку в гаражі. Мені завжди кортіло реанімувати ГАЗик. І лише через кілька десятиліть мрія здійснилася.

Вклади зростають

Вклади мешканців Рівненщини в різні банки за перше півріччя зросли на 23 мільйони гривень і становлять 70,7 мільйона. Здебільшого розміри заощаджень від 500 до 1000 гривень.

Первістки «Полісся»

У райцентрі Березне сто претендентів на звання бакалавра, які успішно склали вступні іспити, навчатимуться у новому західноукраїнському коледжі «Полісся». «Новачком» опікується Рівненський економіко-гуманітарний університет, фахівці якого надаватимуть методичну допомогу і викладатимуть у коледжі. А кращі випускники «Полісся» поза конкурсом стануть студентами університету.

Олександра ЮРКОВА.

Реалії

Фельдшери пересядуть на велосипеди

Невдовзі фельдшери в Чернігівській області поспішатимуть на допомогу на двоколісному транспорті. Це дасть змогу не лише підвищити мобільність фахівців, а й поліпшити медичне обслуговування селян.

Розпорядження про придбання для фельдшерсько-акушерських пунктів області 722 велосипедів підписав голова Чернігівської облдержадміністрації Микола Бутко. А 166 тисяч гривень виділено із обласного бюджету.

Земля

Скупий платить двічі

Повсюдно в Україні завершуються жнива, а дбайливі господарі вже думають про врожай наступного року. Бо загальновідомо: без належної підготовки грунту годі чекати доброго вжинку.

Про це йшлося, зокрема, на нараді, що відбулася у Черкасах. Віце-прем'єр-міністр з питань АПК Леонід Козаченко нагадав представникам агропромислового комплексу, що скупий традиційно платить двічі, і, зекономивши на добривах, обов'язково програєш на врожаях.

Велика користь передусім від фосфорних добрив, вироблених з хібінських апатитових концентратів. Уже не перший рік поставляє їх в Україну товариство «Імпекс. Трейд. Лтд». Тільки весною нинішнього року наші селяни одержали від нього близько 40 тисяч тонн добрив. Товариство має можливості для збільшення поставок за помірною ціною і гнучкою системою знижок залежно від кількості придбаних добрив. Про це Міністерство аграрної політики України повідомило своїм листом обласні управління сільського господарства і продовольства. Послугами цієї фірми вже кілька років користуються сільгоспвиробники Житомирської, Хмельницької, Львівської областей. До них долучилися аграрії Одещини, Кіровоградської та Чернігівської областей, АР Крим та інші.

Центральне аграрне відомство запропонувало дослухатися своїх рекомендацій. Бо відомо — добірний колос без високоякісних добрив не наливається.

Яків ГАЛЬЧЕНКО.

Кримінал

Затулився від пострілів дитиною

У Черкасах від куль невідомого злочинця загинули 13-річна дівчинка і приватний підприємець Сергій М.

Коли підприємець повертався додому, неподалік житлового будинку по ньому відкрив вогонь незнайомець. Поранений кинувся до групи дітей, що гралися на подвір'ї, і затулив себе дівчинкою. Однак це не зупинило вбивцю.

Лідія ТИТАРЕНКО.

Черкаси.

У номер

Президентові дарують «липові» мільйони?

(Початок на 1-й стор.).

Вони в позі монумента «Робітник і селянка» (але там — із серпом і молотом), тримаючи на руках один на двох сніп, перев'язаний шовковою стрічкою, де вказано, що в країні намолочено 35 мільйонів тонн зерна, піднесять його Леонідові Кучмі. Гаранту, очевидно, приємно. Водночас у нього і День Народження.

Власне, нічого дивного. Хлібороби справді виростили більший, аніж минулого сезону, врожай. Менше й бути не могло — нема куди. Тільки одна заковика: напередодні події Л. Козаченко переконував агентство «Інтерфакс-Україна», що до кінця нинішнього тижня обов'язково буде намолочено 33 мільйони. А незадовго до моменту вручення в Мінагрополітики поінформували телефоном «Голос України» про те, що, за оперативними зведеннями, є 32 млн. 600 тис. тонн. Згідно знову-таки зі статистикою, в ті дні в країні намолочували менш як по 900 тис. тонн зерна за добу. Але сталося диво. Наші швидкохідні комбайни піднатужилися, зібрали за кілька годин 2,4 млн. тонн і вирвали рекорд. За щасливим збігом обставин, саме до Дня Народження Леоніда Даниловича. Ну й вітчизняні аграрні лідери (треба гадати, найаграрніші у світі), звісно, не розгубилися. Оперативно схопили сніп, обв'язали його ювілейною стрічкою і встигли урочисто піднести щедрий ужинок Л. Кучмі до його річниці. Сталося це так швидко, що не всі «пропрезидентські» телеканали встигли перебудуватися. Деякі за інерцією того дня все ще казали про 32 мільйони.

Але зупинімося на дивах. Багато хто із голів сільгосппідприємств знає, як ліпиться врожайна статистика. Що робити якомусь главі райдержадміністрації, коли Батьківщина наказала піднімати сільське господарство, а навкруги — розруха? Не втрачати ж, зрештою, насиджене крісло через такий дріб'язок. Батько району, як просвітили автора цих рядків в одному із сіл Черкащини, дає усну вказівку: в ім'я виконання програми «Цукор-2001» посіяти на папері 40 гектарів буряків. Згодом ці площі списують на довгоносика. «Витрачене» на «засів» пальне часто-густо йде районним структурам як спонсорська допомога.

А в селі Вільховець Звенигородського району Черкаської області від місцевої жительки довелося почути: «На перших сторінках районка все пише, яке передове наше господарство. І регіональне телебачення те саме показує. Сама повірила б, якби тут не жила...». Справді, не обов'язково про успіхи аграрних реформ у Вільховці (а таких сіл тисячі) розпитувати у місцевого керівництва. Достатньо побувати на тутешніх тваринницьких фермах, де ще недавно утримували 6 тис. голів ВРХ. Тепер більшість приміщень порожні, без вікон і дверей — як після бомбування.

Але паперовим реформаторським діянням — бути. Бо в нас, крім Дня Народження Леоніда Даниловича, грядуть ще й інші свята, до яких заведено щось приурочувати. Приміром, річниця незалежності. Але головне, напевне, парламентські вибори. У них братимуть участь багато із славних аграрників сучасності. Отож і див телевізор покаже ще чимало. А потім знову — хоч трава не рости...

Галина КВІТКА.

Завтра — День будівельника

Майже в столиці, але дешевше

Близькість Броварів до Києва, а також доступна ціна на житло — 800 гривень за квадратний метр — нерідко приваблюють навіть столичних покупців. Висотні будинки з просторими та добре спланованими квартирами зводить «Броварипромжитлобуд» у центрі міста. А керує цією потужною організацією заслужений будівельник України, почесний громадянин міста Кривий Ріг Володимир Кутовий.

На знімках: 14-поверховий будинок з червоної цегли, що на бульварі Незалежності, незабаром мають заселяти; заслужений будівельник України Володимир Кутовий.

Фото Олексія МІЛЬКА.

Гірке слово «зарплата»

Реалії

Цьогорічні жнива на Житомирщині — то не просто «битва за врожай». Це водночас і битва за погашення заборгованості в заробітній платі.
Особливої ж гостроти цій битві надає те, що Президент України сказав чітко й недвозначно: до початку 2002 року ніяких боргів не повинно залишатися. А на Житомирщині на 10 червня завинили 137,5 мільйона гривень. Це всього лиш на 0,3 відсотка менше, ніж було на початок цього року. Такими темпами до кінця століття не розплатитися...

Щоправда, нинішній борг на 19 з хвостиком відсотків менший від того, що значився перед початком минулорічних жнив. Торік було прийнято розпорядження облдержадміністрації, яке передбачало персональну відповідальність голів райдержадміністрацій за розрахунки з працівниками сільського господарства: не менше 10 відсотків валового збору зерна мало піти на погашення заборгованості попередніх років, а 5 відсотків — 2000 року. Ще одне розпорядження передбачало розрахуватися в зарплаті за минулі роки до жовтня.

Хоч із цими завданнями не впорався жоден район, торік борги трудівникам села скоротилися на 21 відсоток. Тож лозунг «зарплату — зерном!» свою роль відіграв. Нині його кинули знову: на виплату заборгованої зарплати сільгосппідприємства мають віддати 20 відсотків зерна нового врожаю.

Чому ж облдержадміністрація приділяє так багато уваги погашенню заборгованості працівникам реформованих сільгосппідприємств? Причина перша (про яку говорять): селянам винні найбільше, у багатьох районах це навіть 70 відсотків загальних зарплатних боргів. Причина друга (яку легко зрозуміти й так): в області надто багато промислових підприємств, де про вчасну виплату заробленого ще й мріяти рано, тож загальну картину можна «поправити» завдяки селу, і саме жнива дають реальний шанс.

А перед початком збирання врожаю ситуація виглядала так: якщо в середньому по області затримка з виплатою заробітку становила три місяці, то працівникам реформованих сільгосппідприємств — 11 місяців. Рекордсмен — Лугинський район: 23 місяці. В розрахунку на одного працівника — близько 2100 гривень. Менші суми боргів в інших районах нерідко пояснюються тільки тим, що зарплати там мало не символічні.

Майже в половині господарств Любарського району у середньому не платять навіть 60 гривень за місяць. І це не глибоке Полісся з бідними пісками, як Лугинський район, а Лісостеп. А в декількох нараховують по 30 гривень. От і кажіть після цього, що в нас низькі пенсії: люди там заздрять пенсіонерам. У цьому районі є господарство, де заборгованість — 32 місяці. І не зрозумієш уже: люди трудяться так, як їм платять, чи, навпаки, заробляють, як працюють...

Одне вже можна з певністю сказати: от зберуть у кооперативі «Нива» зернові, розрахуються з селянами зерном (зароблять тут близько 25 гривень на місяць), та мине кілька місяців — і заборгованість знову з'явиться. Бо навіть худоби майже не залишилося — звідки ж свіжа копійка капатиме? А з другого боку, хіба вийде на кооперативну душу більша зарплата, якщо вже й професія доярки стала зайвою?

А що ж керівники: переживають, ночей не сплять? Виявляється, не завжди.

Не дивно, що й селяни тепер дорогу до суду знають. Отож на розширеному засіданні колегії Лугинської райдержадміністрації завдання було поставлено так: «Виплачувати зарплату і в той же час зберегти наявне майно, уникнути розтягування основних засобів виробництва службою з виконання судових рішень».

Якщо не виплатити зарплату сьогодні зерном, завтра коровою доведеться розраховуватися...

Олексій КАВУН.

Житомирська область.

Анекдот до теми

Розмовляють дві подруги:
— Твій чоловік вже підготувався до риболовного сезону?
— Думаю, так. Він вже прикупив собі лупу.

Горілка й тютюн попиту не мають

Репортер

Аби потрапити до сільської глибинки, зовсім не обов'язково далеко від'їжджати від обласного центру. Треба лише звернути із траси і... Ще не сховалися від очей царські будівлі заміських резиденцій новоспеченої еліти, а вузенька ґрунтівка вже петляє звивистою вуличкою. Село — невеличке. Всього кілька десятків хатин, що потопають у літній зелені. Людей майже не видно. Чи поховалися від шаленої спеки, чи працюють у полі...

На греблі біля ставка сумує, вдивляючись у непорушний поплавок, самотній рибалка.

— Де у вас магазин? — запитую після традиційного привітання.

— Магазин? А у нас його немає.

— Як немає?

— Раніше був. Але вже років п'ять, як не працює.

— Де ж ви скуповуєтеся?

— До міста їздимо. Тут же — поряд...

У сусідньому селі пощастило більше. На звичайній хатині, двері якої були привітно розчинені, значилась вивіска «Магазин». Немолода продавщиця про щось гомоніла з огрядною селянкою, але щойно я увійшов, розмова припинилася і жінки стали з цікавістю мене розглядати. Весь пропонований крам лежав на видноті. Вибір небагатий: рибні консерви, печиво, горілка, дешеві цигарки, тут же пральний порошок, ящик з цвяхами...

Урізноманітнювали знайомий з дитинства асортимент хіба що жуйки, імпортні батончики та солодка вода у півторалітрових пластикових пляшках.

— А хліб у вас є?

На мене глянули, мов на інопланетянина. І пояснили, що таким не торгують. Бо люди в основному випікають самі, а хто не хоче, чи не може, замовляє у пекарні...

Не користуються попитом, з'ясувалося, традиційно рентабельні цигарки та спиртне. Горілка — зрозуміло чому. У селах звикли вживати свої напої. А цигарки?..

— Хто старший, сам тютюн вирощує. Молоді — у місті купують. Який сенс брати «Приму» за гривню, якщо в Кіровограді вона коштує п'ятдесят копійок?..

А найходовішими товарами у сільській крамниці, як у далекі повоєнні роки, вважаються сірники, пральний порошок, господарче мило.

— Ще печиво добре беруть. Дітлахам на подарунки...

Взагалі ж, як пояснила продавщиця, можливо, магазин незабаром зовсім припинить існування. Не окуповує себе. Та й конкурентів багато. Мало не щодня приїжджають автомобілями комерсанти з міста і пропонують різноманітний крам: одяг, іграшки, продукти, все, чого душа забажає. Нещодавно навіть лікар із стоматологічним обладнанням був. Правда, згадують його селяни «незлим тихим»... Бо гроші взяв великі, а пломби через кілька днів повилітали...

— А звідки ви берете товар? — повертаю розмову у потрібну колію.

— Централізовано нині нічого не надходить. В основному купую за свої гроші. Якщо хтось їде у місто, замовляю, щоб ящик печива привіз, чи ще щось. Буває, заїжджі комерсанти залишають товар під реалізацію. Але рідко. Минулого року хлопчина завітав, запропонував постачати пиво. Залишив ящик і десь зник. Навіть за грошима не приїхав...

Через кілька хвилин автомобіль виринув на автошлях. Майже одразу трапилася невеличка кав'ярня. Під різнокольоровим тентом були зразки прохолоджувальних напоїв, пачки різноманітних цигарок. У холодильнику — з десяток сортів морозива. Саме те, що потрібно у липневу спеку. Скуштував, і відчув себе немов в іншому світі. Начебто із далекого минулого одразу опинився у світлому майбутньому.

Олег БОНДАР.

Кіровоградська область.

Мал. Віктора ПОПОВА.

Тенденції

Шукайте корівку у Червоній книзі

Довелося розмовляти з директором одного з потужних приватних підприємств-переробників, яке донедавна виготовляло ковбаси, а нині згорнуло виробництво. Чому? М'яса, з'ясовується, на Херсонщині немає. Свій м'ясокомбінат стоїть, а ковбаси на ринку «приїжджі»: миколаївські, мелітопольські, сумські, запорізькі. Господарства, каже директор, де утримують поголів'я, — по одному на район. У таких хазяїв, як Моторний чи Найдьонова...

Коли доводиться приїздити до приміського Кізомиса, що за 25 кілометрів від обласного центру, намагаюся прикупити тут усілякого сільського харчу: сметани, яєць, молока. Ціни ті самі, що і в місті, але продукт натуральний, не «присмачений» перекупною кмітливістю. На тамтешній базар треба йти ні світ ні зоря — інакше нічого не дістанеться. Якщо садовину-городину везуть рейсовим автобусом до обласного центру, то «тваринницький» асортимент розмітають на місці. М'ясо ж буває рідше, ніж Новий рік. Звідки йому взятися, не тримають скотину люди: клопітно, дорого та й кому тримати, коли півввулиці пройди — самі пенсіонери, не з їхнім здоров'ям сіно косити.

Та що там село. Он в самому Херсоні, на Центральному ринку «м'ясних» продавців — на пальцях перелічиш. Тож проблеми, куди здати вирощеного бичка, немає. Перекупників вистачає, за готівку заберуть. Були б бички.

Якщо говорити про надлишки від «внутрішньосімейного» споживання сільгосппродукції в області, напевне, залишається лише садовина та городина. У місті зникли овочеві магазини — як пережиток минулого, все йде на ринки та базарчики. Тобто найкоротшим шляхом до споживача.

Традиційно селами мандрують вантажівки, що збирають по дворах помідори, персики, абрикоси та інше. Ціни значно нижчі від тих, що просять на ринку, але ж розрахунок — на місці й готівкою. Номери на тих машинах чужі: сумські, тернопільські, київські. Бізнес! Тим часом обидва консервні велети — ні пари з труб. Ринок!

Утім чиновники-аграрії запевняють, що проблем заготівлі й збуту надлишків сільгосппродукції в області немає. Та сумніви беруть, якщо пригадати минулий сезон, коли на кожному кроці в місті, за містом, на всіх автошляхах височіли гори таврійських «бананів»: кавунів та динь. По п'ять копійок за кіло віддавали їх продавці, нижче собівартості, бо вивезти до віддаленого споживача — зась! Ціни на пальне не дозволяли.

Алла БРУСИЛОВА.

Херсонська область.

Така хата депутата

Теореми буття

Уляна Хмельницька** (на знімку) **справді шість років була депутатом сільради. У 50-ті. Депутатствувала там, де живе нині, у Красноставці Маньківського району, що на Черкащині. Коли вона розповідала про цю свою частину життя, в уяві одразу виник затишний кабінет, де, принаймні, стіл зі стільцем.

— Тоді не було цього, тоді казали: «Йди, ти ж депутат!». Інвентар перевіряли. Плуги, сівалки, борони. Коло машини робила... Тепер комбайни, а колись — молотарки були. Дядько кидає в барабан снопи. А ми — одна розрізає, одна подає. Ходили п'яниць утихомирювали, де б'ються. Патрулювали удвох-утрьох. Син, бува, прокинеться, запитує у матері: «Бабунь, була мати вдома чи ні?». Цілодобово на роботі.

Жінка прожила важке життя — не позаздриш. Коли розповідала свою біографію, на її очі не раз навертались сльози:

— У голодовку полову їли. Принесуть її мати, змелють, спечуть з тієї полови такі чуреги — дадуть нам по одному. А до 1933-го не бідна сім'я була. Тоді жили всі байдуже. Вівці тримали, корови...

Сестра Валя померла. Як — не пам'ятаю. А батька везли на возі на кладовище, мама посадили мене, трирічну, коло нього. А я кажу: «Ма, візьми мене на руки, не хочу коло татка...». Я вже розуміла, що батько помер. Перед смертю лежав — ноги попухли. Одна корова вціліла. То ми на молоці вижили. Батькові також молоко давали. А йому, мабуть, треба було, щоб щось густіше. Троє нас у мами лишилося — я і два брати. Найстарший, Микита, загинув потім у роки війни. Дізналася тільки у 1996 році. Слідопити знайшли. Під Ленінградом. Другий також уже помер...

— У 1941-му німець зайшов, — веде далі Уляна Митрофанівна. — У 1942-му усіх в колгосп загнали працювати. І мені наділили гектари — так і тягнула. У 24 роки вийшла заміж. Та невдало. Як народила сина — чоловік покинув. Мабуть, хотів розкішнішого життя. Так увесь вік сама. Працювала у колгоспі ланковою. Досі пам'ятаю, як 64 року сапала шість гектарів буряків.

Погріб був — завалився. Син з невісткою замість нього яму викопали. Допомагають, але у самих — п'ятеро дітей, а правнучка Ліля цього року піде до школи. Та й живуть далеченько — у Пеківці, біля Умані. Мені все життя добре, як зараз. Слава Богу тепер є шмат хліба. Бо було таке, що і його не було.

У хаті Уляни Митрофанівни посеред кімнати стоять два дерев'яні стовпи. Ними сволоки попідпирали — почала стеля валитися. На столі — каганець. Жінка вже давно без електроенергії: «Світло було. Та сталося замикання — іскрило. Ледь дах не зайнявся. Добре, якраз племінник навідався та дроти відрізав. Ще й сварилися на мене з району. Мовляв, від'єдналася самовільно, а треба було монтерів викликати. Аякже. Поки б я їх з Маньківки дочекалася — й хати б не стало».

Після того, як чотири роки тому крадії винесли з двору 16 курей, ніякої живності, окрім кішки Мурочки, жінка не тримає. І то ще легко відбулася: «Корови у селі крадуть, телята. Таке робиться, що жах».

Свого часу жінка сподівалася змінити 100-річну «халупу», як вона називає іноді своє житло, на щось пристойніше. Навіть грошей назбирала. Але буденна історія: усі заощадження згоріли на книжці. Тому плани про перебудову довелося поховати. Хоча про свої 10 тисяч Уляна Хмельницька якось запитала. А у відповідь: «Вам лише сімдесят два. Доживете до вісімдесяти, потроху почнемо віддавати».

Доводиться чекати — а що поробиш?

Галина КВІТКА.
Фото Валерія ДРУЖЕНКА.

Освіта

Сільську школу проводжають у «перспективну» путь

Країна економитиме на малокомплектних сільських школах: у результаті — на дітях, їхніх батьках та вчителях. Починаючи з 2002 року в Україні стартує програма «Шкільний автобус». Відповідні протокольні доручення Міністерству освіти та науки, а також деяким іншим відомствам щодо реалізації цієї нової розробки дано на засіданні Кабміну.

Програма, поінформував міністр освіти та науки Василь Кремінь, полягає не тільки в доставці сільських школярів до місця навчання, а й є «перспективним шляхом сільської освіти». Необхідність прийняття документа міністр пояснив, зокрема, тим, що нині сільські школи дедалі більше відстають за рівнем підготовки від міських. У них, зазначив В. Кремінь, дуже часто не дають знань, які робили б учнів конкурентоспроможними під час вступу до вузів. Крім того, малокомплектовані школи дорого утримувати. У зв'язку з цим програмою передбачено створення «міцних середніх шкіл з обов'язковою доставкою дітей автобусом до цих шкіл».

Слід зазначити, що так званий перспективний шлях породжує цілий букет передусім соціальних проблем. Дорога — додаткове навантаження на юні, незміцнілі організми. На практиці учням молодших класів, де зазвичай чотири уроки, напевне, щодня доведеться чекати на старших, у яких шість уроків. Діти без контролю тинятимуться в чужому, нехай навіть сусідньому, населеному пункті. Ще одна недалека перспектива перспективної освіти: тисячі педагогів-професіоналів зі стажем поповнять лави безробітних селян. А разом з безперспективними школами з'являться й безперспективні села. Це ми вже проходили.

Г. К.

Темна для вчителів

Відкритий лист народному депутату України Ігорю Юхновському

Ми, вчителі Германівської загальноосвітньої школи I—III ступенів, що на Тернопільщині, звертаємося до вас з проханням припинити свої саркастичні висловлювання на адресу сільських учителів і села взагалі як форми співжиття ваших співгромадян. Коли сільські вчителі роками не отримували заробітної плати, ви радили нам заробляти репетиторством і виготовленням м'яких іграшок. Тепер читаємо в газеті «Освіта України» (20.06.01 р.) про те, як п. Юхновський збирається навести порядок у сільській школі. Виходячи з того, що «... кількість сільських шкіл і вчителів удвічі менше, ніж міських», «навантаження на сільського вчителя набагато менше». Це якого навантаження, п. Юхновський? Годин, за меншу кількість яких учитель відповідно менше отримує, чи праці, яка полягає в тому, що такий педагог мусить на уроці дати знання значній кількості дітей, які вдома не мають часу навчатися? Хай вам буде відомо, що сільський учень, якщо він не відвертий ледар (а таких у селі майже немає), після уроків не кидається до книг і домашніх завдань, а допомагає батькам по господарству. Більшість змалку пасе корів, які забезпечують сільських мешканців далеко не «ніжною м'якоттю кокоса», а найнеобхіднішими продуктами. А коли на землю впадуть сутінки і батьки й діти повертаються до хати, щоб помитися і приготувати вечерю, державні дяді від'єднують електрику. Що ці дві — три години темряви роблять школярі? Справді, є такі, що при свічках готують уроки. Але більшість лягає спати. А через дві — три години не кожен дитячий організм може змусити себе налаштуватись на опівнічну підготовку домашніх завдань. (Де та санстанція, яка дасть санкцію на те, що такий перерваний сон — благо для дитячого організму?!).

А тепер, п. Юхновський, погляньте на розцінки вищих навчальних закладів, що пропонують освіту за плату. Покажіть учителя із села, який за свою «неперевантажену» зарплатню зможе забезпечити власній дитині місце у вузі. І чи зможе така дитина становити гідну конкуренцію міському випускникові під час вступу на державну форму навчання? Що роблять у такому разі сільські вчителі? Якщо не знаєте, то кажемо: годують худобу, вирощують на своїх наділах культури, за які можна одержати гроші. Що таке працювати на землі — ви, напевно, не знаєте. А щоб дізнатись, пропонуємо вам хоча б рік попрацювати в сільській школі і пожити в умовах села зі всіма наслідками для сільського вчителя, включаючи заробітну плату. І тоді ви на власні очі побачите, чи зможуть масово сільські трудівники возити своїх дітей до тієї модернізованої школи з Інтернетом, яку ви як експеримент відкрили в Козятинському районі. І чи не стане вам і сумно, і нудно від усвідомлення перспективи духовного, творчого і фахового розвитку сільського вчителя тієї немодернізованої школи, яка не матиме не тільки доступу до Інтернету, а й елементарної крейди. В Будинку культури поруч протікає дах, в сільську бібліотеку роками не завозять нові книги, бібліотекарі забули і назви літературно-художніх видань, а на «прекрасні журнали», що видаються старанням Міністерства освіти і науки України, не вистачає грошей, бо власні діти хочуть елементарно їсти й гарно вдягнутись хоча б у свято.

Спробуйте переконати сільського вчителя, мешканця, що сільська дитина впевнено почуватиметься під час вступу до найпрестижнішого вузу України, не маючи туго набитого у. о. гаманця.

Утім, останню крапку ви поставили у своєму вироку селу нещодавно, перед святкуванням Дня Конституції, заявивши про перспективу вимирання сіл, адже в Америці «тільки 4% фермерів» забезпечують продуктами всі США та ще й експорт. А куди дівати нам, «зайвим» мешканцям села? Чекати, коли нас стане 4 відсотки? Чи терміново виїжджати до міст? Чи за кордон (адже «досвід» є)? «Нашого цвіту» таки по всьому світу, та плоди гіркі!

П. ШИМКІВ, Г. МЕНТА,
усього 28 підписів.

Германівка
Борщівського району
Тернопільської області.

Резонанс

Ось так провадять реформу

У «Голосі України» від 21 липня прочитав статтю «Аграрна реформа: все буде добре. А кому?» і не зміг утриматися, щоб не написати про біди свого села. Отримую газету від першого номера і до кінця життя передплачуватиму «ГУ». Спасибі за «зубастість».

Наше село невелике — майже 400 дворів. Розташоване в низині річки Сіб, притоки Південного Бугу. Землі піщані, бідні та й небагато — до тисячі гектарів із випасами було до розвалу колгоспу. Нині кооператив має 600 гектарів, решта відійшла сільраді до земель запасу. На цій землі колгосп мав шість гектарів лісу, невеличкі ставки для напування худоби і як протипожежні водойми. Водилася і риба, а греблі служили для переїзду сільгосптехніки з поля на поле. В низинах росло багато вільх — у господарстві деревину використовували, приміром, для ремонту приміщень і виписували для потреб селян.

Колгосп був на той час мільйонером. Цукрових буряків збирали по 270—320 центнерів з гектара, пшениці — по 32—40. Утримували понад 200 корів, до 600 голів молодняка. На птахофермі — 15 тисяч курей, качок, гусей. Було і до 70 бджолосімей. Збудували АТС, провели телефони колгоспникам... Господарство брало на себе і похорони мешканців села — виписували продукти, робили труни.

Ударив грім — і почалася аграрна реформа. Селяни —довіривлі, бо малограмотні, вірили, що усе робиться на краще. Одержав кожен земельний сертифікат на 1,84 гектара. За вказівкою зверху розвалили КСП — утворили сільгоспкооператив. Хто на заслуженому відпочинку — за пай отримали торік по центнеру пшениці, центнеру ячменю і жодних послуг — виживають за рахунок присадибних ділянок та пенсії. Працівники не одержують грошей роками. Будівлі ферм розвалюються, їх розтягують на очах у керівників, і нікому нема до цього діла. Цукрові буряки не посіяли зовсім — «невигідно». На птахофермі жодної курки — «невигідно». В кооперативі залишилося 60 голів ВРХ. Урожайність зернових торік упала до 12 центнерів з гектара. Та й цього сезону вищою, мабуть, не буде, бо посіяно по стерні без відповідного обробітку.

Ліс колгоспний перейшов до комунлісгоспу. Струмки і ставки сільрада нібито роздала в оренду. Тепер кооператив, якщо треба десь щось відгородити, мусить купувати лату.

Тижнів три тому трагічно загинула людина. Родичі бідні, похоронити, як належить, не змогли. Тож небіжчика відразу з моргу завезли на кладовище. Просто з машини, без труни, кинули, як собаку, в яму, накрили газетою обличчя і загорнули...

Ось ще одне. Група селян просила залишити їм п'ять гектарів пасовища — погоджувалися сплачувати відповідний податок за землю. Але 16 липня, коли вигнали худобу, очам своїм не повірили: кращі площі пасовища переорані. Голова сільради пояснив, що на цю землю є хазяїн з відповідними документами...

20 липня з іншої вулиці табун на пасовище так і не потрапив — з'ясувалося, розрито греблю, яку будували ще за часів колгоспу: місцеві мешканці, апелюючи до рішення облради надати їм в оренду ставок, розкопали дорогу, випустили воду, виловили рибу, вивезли на базар і продали...

Ось так на селі проводять реформу. Люди від цього тільки біднішають, зневірилися, бояться влади, бо місцева влада творить, що хоче...

Прізвище прошу не називати, а просто

Володимир.

Кисляк
Гайсинського району
Вінницької області.

Про особисті переконання і професійний обов'язок

На сторінці «Голосу України» за 21 липня 2001 року звичний скепсис Галини Квітки щодо аграрної реформи (не завжди вдається узгодити особисті соціалістичні переконання з професійним обов'язком всебічно висвітлювати дійсність).

Зміщення акцентів і підміна понять дуже поширені у нашому суспільстві. В усіх бідах винуватять одну особу — Президента. Почасти це правильно, враховуючи його особисті якості й тиск олігархічного оточення. Але багато шкодять старі номенклатурні кадри на місцях.

Скільки мільйонів виборців голосувало за Л. Кучму, я не знаю. Лише можу засвідчити: там і мій голос — у другому турі. Бо альтернатива була грізна й неприпустима — комуністичний лідер П. Симоненко.

Святкуймо День незалежності й радіймо, що є в Україні такий день.

З повагою до газети,
яку тепер не в змозі передплачувати,
Ангеліна УСІКОВА.

Холодне
Смілянського району
Черкаської області.

Від ведучої сторінки Галини Квітки (тел. у Києві 441-85-76):

Незабаром 10-та річниця незалежності України. З якими досягненнями цю знаменну дату зустрічатиме ваше село?

Влада творить, що хоче...

Печаль і радість Біловезької Пущі

Від столиці Білорусі Мінська до Біловезької Пущі кілометрів 350. Президентський кортеж долає цю відстань на шаленій швидкості — всього години за дві. У глибині Пущі знаходяться Віскулі: президентська резиденція. Саме там 8 грудня 1991 року Леонідом Кравчуком, Борисом Єльциним та Станіславом Шушкевичем було підписано знамениту Біловезьку угоду, яка поставила крапку на існуванні Радянського Союзу.

Вузенький, збудований ще за хрущовських часів шлях веде до Віскулів серед прадавнього лісу. Тиша й чисте повітря. Вікова, як співається у відомій пісні, печаль. За деревами — невеличкі допоміжні споруди, котельня, лазня. З будки визирають два прикордонники, один іде до журналістів. Нам пояснюють: відвідувачам тут не рекомендується відходити в бік від головної, так би мовити, стежки. Не те щоб «крок вправо, крок вліво — стріляю!», та все-таки... Сама резиденція зовсім не вражає вигадливістю форм архітектурних будівель. Головна, нині вже історична будівля — це мисливський павільйон **(на знімку вгорі)**, збудований наприкінці 1957 року: тодішній генсек Микита Хрущов любив полювати. Павільйон двоповерховий, простенький, не зрівняти з дачами наших новоспечених багатіїв або високопоставлених чиновників. Відомий пущезнавець В'ячеслав Симаков стверджує, що будинок було наказано збудувати ще скромнішим, але архітектор перестарався. Та вирішили залишити таким. Першим з лідерів КПРС відвідав Віскулі в квітні 1958-го, звісно ж, сам Хрущов. У Пущі любили відпочивати й полювати ідеологічні бонзи, маршали й генерали, поети і композитори, до останніх Олімпійських ігор саме у Віскулях готувалася збірна Білорусі. Неподалік є вертолітний майданчик, і з ним пов'язана цікава історія. Глава білоруських комуністів Петро Машеров одного разу отруївся дичиною, справа йшла до трагічного кінця і його слід було терміново госпіталізувати. Викликали вертоліт, той прилетів і приземлився, але через відсутність спеціального місця наробив там чимало шкоди: поламав огорожі тощо. Після цього й було вирішено збудувати спеціальне посадкове місце.

7 грудня 1991-го сюди прибули Єльцин, Кравчук і Шушкевич. Президенту Росії, згадує Симаков, виділили головну, президентську кімнату павільйону, що на другому поверсі. Леонід Макарович з дружиною жили на першому поверсі в правому крилі (там, де вікно за соснами). А Шушкевич, як гостинний господар, задовольнився помешканням не в головному будинку, а в дерев'яному котеджі напроти. Ще один котедж займав почет Єльцина. За ніч було узгоджено текст угоди, відруковано на машинці «Ятрань» й підписано лідерами Росії, України та Білорусі. Радянський Союз створювався у революції та війнах, а почив у бозі серед заспокійливої лісової тиші. Тихо й мирно.

Нині цей історичний будинок ремонтують — вперше після 1957 року. Капітальний ремонт, казали місцеві мешканці, аж ніяк не приурочений до десятиріччя історичної події: просто настала потреба. До речі, кожен бажаючий може тепер у резиденції відпочити. Звичайно, не в президентському помешканні, а в сусідніх котеджах — це коштує «всього» 750 доларів за добу. А попаритися в лазні, де свого часу розслаблялися Кравчук, Єльцин та Шушкевич, обійдеться в 500 «зелених». Взагалі, керівництво заповідника (Біловезька Пуща підпорядковується управлінню справами адміністрації президента Білорусі) практикує туризм: за гроші можна тут пополювати, порибалити на чудових лісових озерах або об'їхати Пущу з екскурсією. Щоправда, простий люд чомусь масово сюди не їде. Мабуть, за звичкою: довгі віки вхід до Пущі був дозволений лише сильним світу цього. За останні місяці приїздив мер Москви Юрій Лужков, потім — відомий російський олігарх, міністр транспорту Микола Аксененко. У вересні очікують на Володимира Путіна. Він мав побувати в цих лісах ще рік тому, але сталася трагедія з атомним підводним човном «Курськ».

Подейкують, що нинішній білоруський президент Олександр Лукашенко Віскулі не полюбляє. Він, тоді депутат білоруського парламенту, примчав туди в грудневі дні 1991-го «рятувати Союз», але нинішнього «бацька» не пустили не те що у Віскулі, а й на територію Біловезької Пущі загалом. Кажуть, що коли згодом Лукашенко прийшов до влади, тодішній директор заповідника за це жорстоко поплатився: його не просто вмить позбавили посади, а й мало до тюрми не запроторили. А Лукашенко за всі сім років правління приїздив сюди лише сім разів, і то переважно зі своїми високопоставленими гостями. Тобто з державної потреби, а не на відпочинок.

Бував тут і Президент України Леонід Кучма. Місцевих мешканців, згадує В'ячеслав Симаков, він вразив безпрецедентною турботою за власну безпеку і величезним кортежем: «Вісім машин попереду президентського автомобіля, вісім — позаду, силасиленна міліції... Ні Лукашенка, ні польського президента Александера Кваснєвського, ні будь-кого з інших високопоставлених гостей так в Пущі не охороняли». Симаков (сам уродженець України), за його словами, запитав нашого Президента, якою мовою йому екскурсію проводити: українською чи російською? Леонід Кучма вибрав російську. Після знайомства з Пущею вони з Олександром Лукашенком відпочивали. «Я взагалі-то мало п'ю», — сказав Леонід Данилович на відповідну пропозицію господаря. «Пийте, Леоніде Даниловичу, —відповів на це Олександр Григорович. — Бо тут кліщів багато, а вони не розбираються: президент то чи проста людина». Річ ось у чому: кліщів у Пущі справді вистачає, і серед них трапляються енцефалітні, а випити трохи горілки — найкраща протикліщова профілактика... А потім Леонід Кучма співав під гітару: «Дивлюсь я на небо та й думку гадаю...».

...Плакат на в'їзді до Біловезької Пущі нагадує, що 9 вересня в Білорусі — президентські вибори. Тут мало хто вважає, що господар країни й історичних Віскулів зміниться. Олександр Лукашенко вже натякнув, що владу він не віддасть, а також прозоро нагадав про наявність під рукою силових структур та спецпідрозділів. Історичний мисливський павільйон, прикрашений гербом Білоруської РСР, мабуть, і далі буде не в пошані у найвищого керівництва сусідньої держави. Але щодо українців, то це місце має всі підстави стати колись для них об'єктом туризму. Нам воно має бути приємним. Бо для когось, може, тут і «вековая печаль», а для України після багатовікової печалі — радість від розвалу імперії.

Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ.

Київ — Біловезька Пуща — Київ.

Фото автора.

Порочне коло

Страшні кадри чергового вибуху в центрі Єрусалима в четвер облетіли увесь світ, змусивши здригнутися від жаху. Майже 20 осіб загинуло, зокрема шестеро дітей. «Дорогу в пекло для ізраїльтян відкрито», — заявило угруповання «Ісламський джихад», яке взяло на себе відповідальність за теракт. Тель-Авів у боргу не лишився — встановлено контроль Ізраїлю над Єрусалимом, здійснено низку каральних операцій.

Кривавий акт учинив арабський терорист-самовбивця. На відеоплівці, записаній напередодні теракту, він повідомляє, що йде на цей крок, щоб «зробити подарунок президентові Іраку Саддаму Хусейну».

Нові жертви спричинили різку реакцію в суспільстві: від уряду Арієля Шарона вимагають негайних воєнних акцій відплати. І Шарон не змусив себе довго вмовляти. Ізраїльським солдатам уперше дозволено використовувати зброю не тільки у відповідь на провокації та обстріли, а й у разі виникнення, на їхню думку, загрози їхньому життю. Збройні сили Ізраїлю зайняли будинок палестинської комендатури у східному передмісті Єрусалима та прилеглі до нього споруди. Закрито офіс палестинської автономії в Єрусалимі та ще 9 будинків палестинської адміністрації. Літаки ізраїльських ВПС розбомбили порожню будівлю палестинської поліції у Рамаллі. Ізраїльські танки обстріляли палестинські позиції на Західному березі Йордану. Водночас «Ісламський джихад» попередив, що в них є десятки й сотні терористів-самовбивць, готових до акцій проти мирних ізраїльтян. Крім того, один із лідерів терористичного угруповання прямо заявив: «Це війна».

Чи є в Ізраїлю та Палестини шанс припинити обопільне насильство, наслідком якого справді може стати війна в регіоні? Якщо й є, то найменший. Ненависть і жадоба помсти — первісні почуття, що не дають змоги тверезо оцінити ситуацію і зрозуміти всю її безвихідність. До речі, проти нинішніх операцій у відповідь на екстреному засіданні Кабінету міністрів Ізраїлю проголосували троє, в тому числі й міністр закордонних справ Шимон Перес. А сьогодні для переговорів до Ізраїлю з'їдуться «мирильники»: члени РБ ООН, зокрема США та Росія, намагаються мобілізувати міжнародну спільноту, закликають сторони зупинитися. Розірвати порочне коло насильства.

Яна СТАДІЛЬНА.

Безперспективний діалог з продовженням

Після чергового раунду переговорів, що відбулися в Тирасполі, президент Молдови Володимир Воронін заявив, що вважає діалог з лідером Придністров'я Ігорем Смирновим безперспективним. І все-таки дату чергової зустрічі призначено — 19 вересня.

Воронін не задоволений останньою зустріччю з Ігорем Смирновим, бо проблеми статусу Придністров'я на ній взагалі не торкалися. А придністровський лідер, навпаки, висловив задоволення розмовою, що відбулася.

Молдовська сторона заздалегідь оприлюднила свої нові пропозиції щодо врегулювання придністровського конфлікту. Та, приміром, на пропозицію Володимира Вороніна скоротити чисельність армій на обох берегах Дністра (армія Молдови нараховує 8 500 осіб, а придністровські збройні сили — 7 500) Ігор Смирнов відповів, що у придністровських збройних силах недокомплект становить 40 відсотків, тож можна вважати, що скорочення тут уже проведено.

Що ж до іще однієї ініціативи молдовського президента: об'єднати збройні сили Молдови і Придністров'я, Ігор Смирнов вважає її неприйнятною. На його думку, молдовська армія — «армія-агресор». Тирасполь іще два роки тому поставив умову: визнати факт агресії Молдови 1992 року і скласти вибачення перед придністровським народом. Володимир Воронін ці вимоги зігнорував.

У свою чергу, в Тирасполі не знаходять відгуку й вимоги Вороніна відкрити регіон для молдовського лея...

Придністров'я, котре фактично не приймає пропозицій Кишинева щодо об'єднання країни, ризикує опинитися у складній ситуації. Володимир Воронін заручився підтримкою своїх кроків у стосунках з Придністров'ям з боку Москви і Вашингтона. Тож регіон може опинитися в економічній блокаді.

Світлана ЧАЛА.

Тирасполь—Кишинев.

Ширак — секс-символ Франції

Президента Франції Жака Ширака визнано «сексуально найпривабливішим» політиком країни. З такою думкою про главу держави погодилася майже третина учасників опитування, проведеного Інститутом стратегічних досліджень і опитувань. Щоправда, оцінку «привабливості» глави держави давали французи, котрим за 50 років.

Рай для тварин

Чи є життя після смерті у тварин? У свійських тварин є, вважає майже половина американців— власників кішок і собак. Згідно з результатами опитування, проведеного телекомпанією Ей-бі-сі серед цієї категорії респондентів, в існуванні другого, потойбічного, життя своїх вихованців переконані 47 відсотків його учасників. Крім того, як з'ясувалося, 43 відсотки опитаних вважають, що його собачка або кицька після смерті потрапить до загального для всіх раю, щоб знову жити поряд з людиною.

Піщаний рекорд

Найбільший у світі замок з піску з'явився в голландському місті Алмері (провінція Флеволанд) на березі озера Ейсселмеєр. Він перевершив щодо величини попередню схожу споруду, збудовану в американському Сан-Дієго 1997 року, і тепер його буде занесено до Книги рекордів Гіннесса. Його параметри вражають: висота замку — 20,91 метра, ширина — 60 метрів, довжина — 100 метрів. На нього витрачено 16 тисяч тонн піску, привезеного із спеціально виритого кар'єру в провінції Північний Брабант, що на півдні Голландії.

Задовольнив лише результат

■ *Футбол.* **Кваліфікаційний раунд розіграшу Кубка УЄФА.**

ЦСКА (Україна, Київ) — «Йокерит» (Фінляндія, Гельсінкі). 2:0. Костишин, 23, Мальцев, 49.

ЦСКА: Кернозенко, Мальцев, Анненков (Білозор, 69), Кирлик, Мікадзе, Пахолюк (Поляруш, 62), Закарлюка, Костишин, Волосянко, Ткаченко (Поліщук, 58), Балицький.

«Йокерит»: Рахкамаа, Іссака, Тервонен, Мойланен (Марьямаа, 75), Яременко (Нгатча, 70), Вайрінен, Ігбінадолор (Васара, 46), Аббенуес, Коскінен, Ненонен, Олісе.

Арбітр — Алі Айдин (Туреччина).

9 серпня. Київ. Стадіон «Динамо». 29 градусів. 4 000 глядачів.

Армійці перемогли не дуже сильного суперника. Втім, і за це спасибі їм. Адже здобули очко для України до клубного рейтингу УЄФА. Гадаємо, що вдома фінська команда на відміну від звітного поєдинку піде вперед великими силами. Звичайно, розкриється. І це буде на користь ЦСКА, у якого є швидкісні виконавці, здатні успішно контратакувати.

Після зустрічі один з асистентів тренера армійців Віктор Іщенко сказав:

— Результатом задоволені. А от грою не зовсім. Не скористалися з багатьох моментів забити ще. Однак і помилок припускалися багато. Тому працюватимемо над їх усуненням. Звичайно, розраховуємо на успішний виступ у Гельсінкі за два тижні.

В. Б.

На знімку: момент зустрічі ЦСКА з «Йокеритом».

***

Першість України. Перша ліга. 5-й тур. «Динамо-2» — «Оболонь». 1:2. «Миколаїв» — «Нива». 3:1. «Карпати-2»— «Сталь». 0:0. «Чорноморець» — «Полісся». 1:2. «Електрометалург-НЗФ» — «Нафтовик». 1:0. «Волинь-1» — «Зірка». 3:1. «Вінниця» — «Прикарпаття». 2:1. «Дніпро-2» — «Шахтар-2». 1:1. «Борисфен»—ЦСКА-2. 1:0.

11 серпня відкривається мисливський сезон

Це перший мисливський сезон після ухвалення Верховною Радою України нового Закону «Про мисливське господарство і полювання». Про теперішні нові мисливські порядки нашому кореспондентові розповідає начальник управління мисливського господарства Державного комітету лісового господарства України Микола ШАДУРА.

— Вносить гірчинку в цю подію те, що наше мисливське господарство в останні роки опинилося в критичному стані. Скажімо, торік в охорону і відтворення мисливської фауни вклали 20,9 млн. грн., а надходження до казни від мисливсько-господарської діяльності —лише 10,8 млн. Причина, гадаю, в тому, що господарство десятиліттями розвивалося в напрямі закріплення величезних територій за одним користувачем —Українським товариством мисливців та рибалок (УТМР). Із 48 млн. гектарів мисливських угідь майже 80% було за ним, а в окремих областях навіть 90—95%.

Для мисливців така форма має серйозну перевагу —свобода пересування і полювання на великій (до 1,5—2 млн. га) площі. Але вона стала згубною для мисливського господарства загалом. Мисливці почувалися не господарями в угіддях, а лише членами УТМР.

Кількість птахів і звірів в угіддях падала, їхньою охороною займатися практично нікому, тому дедалі більше господарюють браконьєри.

— Тепер можна розраховувати, що і в мисливському господарстві почнуть діяти ринкові відносини?

— Доки не було конкретного господаря, годі було чекати на якісь зміни на краще. Адже досвід інших країн свідчить, що площа угідь має бути в одного користувача невелика, точніше, стовідсотково адекватна вкладеним коштам на охорону, відтворення диких тварин. Тоді й мисливці будуть задоволені полюванням, і доглянута дичина поновлюватиметься у достатній кількості. Новим законом чітко визначено, що закріплена за одним користувачем площа угідь становить 3 тис. га, а максимальна не мусить перевищувати 35% усіх мисливських угідь області. Нині в Україні вже створено і діє понад 70 мисливських організацій різних форм власності. До того ж мисливські господарства закріплюються лише за тими, де є спеціальні люди (єгері, мисливствознавці), кошти і можливості підгодовувати тварин, особливо взимку, а також контролювати кількість здобичі і розмноження тварин.

— Чи може бути користувачем мисливських угідь приватна особа?

— Тепер — так. Їй надається в користування не менш як 3 тис. га терміном на 15 років. Зі свого боку користувач має подати бізнес-план і виконати низку умов, передбачених нашим з ним договором. Якщо не виконає — його позбавлять права на користування угіддями.

— Але з'явилося багато користувачів, а у зв'язку з реформуванням АПК — ще більше власників землі, на якій ці угіддя знаходяться. Чи не доведеться мисливцеві, переходячи з одного поля на інше, узгоджувати своє перебування на ньому з кожним власником і сплачувати кожному?

— Звісно, роздрібнення земельної власності вносить складнощі у процес закріплення мисливських угідь. Проте це явище тимчасове. Новим законом чітко передбачено, що за полювання треба платити, але не численним власникам земельних ділянок, а одному —користувачеві мисливських угідь. Він же визначає суму плати за дозвіл на полювання.

— Скільки коштує це задоволення?

— Залежно від того, хто на що полює: картка відстрілу на пернату дичину — до п'яти гривень, на зайця — 5—10, на козулю — 50—100, на кабана — кілька сот гривень, на оленя — кілька тисяч.

— Які документи дають право на полювання?

— Державне посвідчення мисливця і щорічна контрольна картка обліку здобутої дичини і порушень правил полювання. В ній має бути позначка про сплату державного мита. Дозвіл на полювання на диких тварин (ліцензія, відстрілкова картка), на право користування вогнепальною зброєю. Якщо на полюванні використовують собаку, то потрібен також паспорт на неї з позначкою про допущення на полювання. Усі ці документи видає наш комітет та його органи на місцях. Дозвіл на зброю видають органи МВС за досягнення мисливцем 21-річного віку.

— Виходить, мисливцеві тепер не обов'язково мати квиток члена УТМР?

— Аж ніяк не обов'язково бути членом якогось товариства — це особиста справа самого мисливця.

— Які правила і терміни полювання сезону-2001—2002?

— Традиційно в другу суботу серпня о 18.00 розпочинається полювання на пернату дичину: качок, гусей, норок, лисок, водяних курочок, куликів, яке триватиме до 30 грудня ц. р., а на гусей — до 31 січня 2002-го. На перепілок полювання дозволено з 11 серпня до 31 жовтня, на куріпок та фазанів — з 3 жовтня до 30 грудня. Індивідуальний відстріл парнокопитих тварин за ліцензією здійснюється з 15 вересня, а колективний та облавний — з 20 жовтня до 30 грудня. На хутрових звірів — зайців, лисиць, єнотовидних собак можна полювати з 3 листопада ц. р. до 13 січня 2002-го; на куниць, бобрів, ондатру — з 3 листопада до 10 лютого. Передбачено денні норми відстрілу одним мисливцем. Пернатої дичини: гусей, куріпок, фазанів — 3, водяних курочок — 4, качок —5, перепілок, куликів — 10, голубів — 15. Денна норма відстрілу зайців одним мисливцем — один заєць. А ось норми відстрілу єнотовидної собаки та лисиці не лімітовано. Встановлено також єдині дні полювання —субота й неділя.

— Кажуть, що передбачено грошові заохочення мисливцям за добутого вовка?

— Так, на жаль, сірих в Україні розвелося надто багато, вони знищують диких копитних і свійських тварин. Зафіксовано навіть випадки нападів на людей. Справжнім розсадником цих хижаків стали ліси Чорнобильської зони. Звідти вони перекинулися до інших регіонів і є вже в тих областях, де їх ніколи не було, — в Донецькій, Кіровоградській, Дніпропетровській, Миколаївській, Херсонській. Щоб не дочекатися лиха, мисливцям встановлено винагороду за кожну вовчу душу —100 гривень. Також дуже зросла популяція лисиць та єнотовидних собак, особливо в Житомирській та Чернігівській областях, а там, де їхня кількість перевищує норму, виникають спалахи сказу. Ми хочемо встановити винагороду за відстріл і цих звірів.

Вів розмову Дмитро БОНДАР.

Після події

Що залишилося за кадром

■ ***Футбол.*** **Ми всі раділи перемозі в Бухаресті київських динамівців над «Стяуа» — 4:2. А що було після того, як пролунав фінальний свисток арбітра з Австрії Конрада Плаутца? Журналісти миттєво залишили трибуни і сховалися від вологої задухи в прес-боксі, де насолоджувалися прохолодою, яку нагнітав кондиціонер. Першим із ними спілкувався асистент тренера динамівців Анатолій ДЕМ'ЯНЕНКО:**

— Ми знали, що суперник у нас сильний, жвавий, темпераментний. Тому й обрали проти нього відповідну тактику — гру на контратаках. Приємно, що хлопці в цілому виконали план на матч. Однак не обійшлося без помилок. Їхнім наслідком були й два м'ячі, що побували у наших воротах. Але і вони не зіпсували загальної картини поєдинку, який був для нас вдалий.

— Анатолію Васильовичу, для багатьох і насамперед для суперника несподіваним був стартовий склад «Динамо»...

— Одразу скажу, що до нього потрапили ті, хто сьогодні найкраще підготовлений. Не приховуватиму, що ми прагнемо вивести на високий рівень 20—23 гравці. Тоді буде здорова конкуренція, яка сприятиме підвищенню класу наших футболістів. До речі, таке можна спостерігати в переважній більшості провідних європейських клубів.

— Як оцінюєте гру Олександра Філімонова?

— Він провів зустріч надійно. Команда переконалася, що це добрий майстер. Щоправда, потрібний час, щоб Олександр адаптувався повністю. Одне слово, воротар Філімонов класний, досвідчений. Тому дуже сподіваємося на нього.

Приблизно те саме про голкіпера сказав і Владислав ВАЩУК: «Сашко швидко вписався в колектив. Людина він відверта і добра. Сьогоднішній матч провів на пристойному рівні. І те, що він покрикує на партнерів, мені подобається. Адже така поведінка воротаря вкрай необхідна».

З Філімоновим віч-на-віч вдалося поспілкуватися вже у бухарестському аеропорту «Отопені», коли збиралися додому.

— Я поки задоволений, що потрапив до київського «Динамо». Звичайно, протягом тижня стати своїм у колективі важко. Але відчуваю, що потрапив до природного середовища. Дякую колегам за доброзичливість. Я проти багатьох із них раніше грав. А тепер ми — партнери. Сподіваюся, що станемо приятелями.

Але «прокрутимо плівку» трохи назад. Асистент тренера «Стяуа» Стефан ЙОВАН відверто сказав:

— «Динамо» домінувало у цьому поєдинку. Мало перевагу над нами у багатьох компонентах гри. Особливо в командних діях. І це не дивно. Адже чемпіон України має більше досвіду. Хоча і ми, в свою чергу, старалися. Але цієї якості явно замало для досягнення мети. Ще відзначу злагоджені дії киян в обороні. І виділю окремо Олександра ХАЦКЕВИЧА.

Довідавшись про це, білоруський «легіонер», як людина скромна, перевів розмову в інше русло:

— Хоч ми й зіграли на перший погляд надійно у захисті, але, на жаль, припускалися й помилок. Давали суперникові досить часто бити по воротах. Слава Богу, що він не скористався кількома моментами. Втім, ми знали, що у нас надійний воротар, котрий неодмінно виручить. А в цілому команда відпрацювала на повну потужність. Мотивація дуже висока — вихід до Ліги чемпіонів. Попереду повторна зустріч через два тижні. Звичайно, маємо солідну перевагу. Але не варто недооцінювати суперника. І, щоб почуватися спокійно, слід налаштовуватися на гру, забувши про успіх у Бухаресті. Так діють справжні професіонали.

Лаккі ІДАХОР не приховував радості. Адже йому вдалося забити «Стяуа». Обличчя світилося щасливою посмішкою.

— Чудова гра, — сказав він не без задоволення, —відмінний результат. Це Господь нам допоміг. Але і ми не пасли задніх.

— А вам не здалося, що в другому таймі ви дещо зловживали індивідуальними діями? А через це команда втратила ще кілька можливостей відзначитися...

— Каюсь, але це мій стиль — брати гру на себе. Інколи, отримуючи м'яча, діяв самотужки, бо партнери не встигали за мною. Але обов'язково намагатимуся надалі бути командним гравцем...

Останніми до аеропорту приїхали Горан ГАВРАНЧИЧ та Валентин Белькевич, котрі проходили допінг-контроль. І цей специфічний іспит динамівці склали на відмінно. Приємно було почути від самого Гавранчича, що травма, якої він зазнав під кінець першого тайму, виявилася легкою. Тому разом радісно всміхалися.

А коли піднялися в повітря, почалася вже нова доба, і всі тепло вітали із 60-річчям лікаря київського «Динамо» і національної збірної, чудову людину, відмінного фахівця Володимира МАЛЮТУ.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

Бухарест—Київ.

Сьогодні о 18.00 розпочинається полювання на пернату дичину

ПОСТУП НЕЗАЛЕЖНОСТІ: 2000-й рік

Дракон прилетів. З прицілом на постійну прописку

Останній рік XX століття, другого тисячоліття. Злам епох. Фініш і старт історії

Новорічну ніч тисячі киян і гостей столиці зустрічали біля центральної ялинки держави на майдані Незалежності. Був Президент. Було шампанське. І був величезний дракон у небі над майданом: за східним календарем — символ 2000 року. За грядущими подіями, він став символом України. Її страждань і розіп'ятої надії. Але тоді, у чарівну святкову ніч, про це не підозрювали. Тоді пили шампанське, аплодували президентським вітанням і наївно чекали «нового щастя в новому році»...

Закінчено цілодобове чергування тимчасової оперативної групи, яка відстежувала «проблему-2000» в Україні. Комп'ютерного апокаліпсису не сталося. «Проблема-2000» в Україні була зовсім інша...

Велика «парламентська революція»

13 січня народний депутат Михайло Сирота зачитав заяву про створення парламентської більшості, до якої увійшло 237 народних депутатів з 11 фракцій. Мета більшості — консолідація зусиль народних обранців, реалізація їх інтелектуального потенціалу, конструктивна співпраця різних гілок влади. Одне слово, солідарна відповідальність за здійснення реформ в Україні. Обраний координатором більшості, Леонід Кравчук визначив як знаковий момент у роботі парламенту і житті країни те, що не шляхом застосування танків, а мирного діалогу і порозуміння на конструктивній основі досягається утвердження справжнього парламентаризму. Такого «порозуміння» не визнають Олександр Ткаченко і чотири ліві фракції.

Парламент ділиться на дві «палати», прозвані журналістами «більшовики» і «меншовики».

За відкликання Голови Верховної Ради та його першого заступника Адама Мартинюка зібрано 161 підпис депутатів. Водночас опозиція зібрала 164 підписи за відставку заступника глави парламенту Віктора Медведчука. Леонід Кравчук заявляє: «Події розгортаються за законами політичної боротьби і ними закінчаться. Олександр Ткаченко поставив під загрозу український парламентаризм. Ми йому не дозволимо...»

За законами політичної боротьби пленарні засідання «більшовиків» і «меншовиків» розійшлися у просторі. Напередодні Дня соборності України народні депутати засідали у двох місцях: меншість — під куполом, більшість — в Українському домі. Прийнято постанову про відкликання Олександра Ткаченка і Адама Мартинюка з посад та про встановлення на фасадах і в приміщеннях Верховної Ради державної символіки. Міністерство юстиції визнає легітимними всі рішення парламентської більшості.

Почалася війна розпоряджень: Олександр Ткаченко відмінив усі рішення, які прийняли заступник Голови ВР Віктор Медведчук та в. о. керівника апарату Олександр Карпов. Віктор Медведчук «алаверди» поставився до розпоряджень О. Ткаченка.

1 лютого відкриття чергової сесії знову відбувається в паралельних приміщеннях. Фракція ПСПУ оголошує голодовку і приймає рішення не залишати сесійний зал доти, доки всі народні депутати не займуть свої робочі місця в парламенті.

Тим часом членам більшості не до голодних страждань соратників Наталії Вітренко. В Українському домі вони обирають нове керівництво парламенту. Нова серія «спікеріади», попри прогнози, «короткометражна»: Голова — Іван Плющ, Перший заступник — Віктор Медведчук, заступник — Степан Гавриш. За пропозицією Олександра Лавриновича сесія прийняла закон про новий порядок обчислення скликань ВР. Відтак, нинішня Верховна Рада є парламентом третього скликання замість чотирнадцятого. Згідно із затвердженою зміною до Кодексу законів про працю 7 та 8 листопада — не святкові дні.

2 лютого прес-конференція новообраного Голови Верховної Ради. Іван Плющ охарактеризував парламент як не пропрезидентський, а народний. Ткаченко і Мартинюк звільняють кабінети. Їхні робочі місця — в сесійній залі. Вранці 3 лютого Іван Плющ у численному супроводі народних депутатів займає «головний» кабінет. Наталія Михайлівна з «прогресивними колегами» продовжує голодувати в сесійному залі. Комуністи вимагають переголосувати всі рішення, прийняті в Українському домі. «Більшовики» контраргументують: їх прийнято у відповідності з Конституцією.

7 лютого депутати з більшості і меншості вперше з початку «парламентської революції» зібралися під куполом на закриті збори. Попри взаємні образи і звинувачення, у виступах ідеться про те, як зберегти парламентаризм і українську демократію. 9 лютого вже не має білих пов'язок на головах «прогресивних соціалістів». Журналісти спостерігають у парламентському буфеті за вибором меню Н. Вітренко і В. Марченком. Торт їм дуже подобається. Але наступного дня апетит знову зіпсовано. Фракцію ПСПУ розпускають: у ній залишилося 11 депутатів замість мінімальних 14.

17 лютого ВР схвалила держбюджет-2000. Після тривалих узгоджень вдалося виконати головну умову — зберегти бездефіцитний бюджет. А ЦВК розглянула фінансовий звіт про витрати коштів з бюджету, виділених на підготовку і проведення виборів глави держави. «Електоральна любов» до Леоніда Кучми обійшлася платникам податків у 107 млн. 900 тис. грн.

2 лютого друкується проект послання Президента до Верховної Ради «Україна: поступ в XXI століття. Стратегія економічної та соціальної політики на 2000—2004 рр.». Між іншим, у ньому зазначено: «Найвищою цінністю сучасного цивілізаційного прогресу є людина, її приватна свобода. Це — право на життя, повагу до гідності людини... Право на свободу думки і слова».

22 лютого — урочистий день у парламенті. Президент виступив з посланням до Верховної Ради і присоромив тих, «хто опустив руки і скиглить». Щоб було більше підстав для веселощів, Леонід Кучма оприлюднює ідею легалізації тіньових капіталів. Її жваво обговорюють в усіх сферах суспільства.

9 березня члени молодіжної організації «Самостійна Україна» (студенти) захопили приміщення КПУ в Києві. Вони вимагають заборони КПУ і виходу України з СНД. Затриманих студентів відправляють в «аудиторію» СІЗО. Головна мета акції — домогтися судового розгляду інциденту, аби ця справа перетворилася на процес над Компартією та комуністичною ідеологією. Це не останнє «захоплення» року. 21 березня активісти НРУ зайняли приміщення центрального офісу УНР. Його «справедливе повернення» «справжні послідовники» В'ячеслава Чорновола приурочили до трагічної дати: 25.03. —річниця з дня загибелі лідера Руху.

24 березня на будинку парламенту гаснуть зорі. Почалася заміна радянської символіки на державну. А 17 травня на Верховній Раді встановлено новий символ —тризуб.

25 червня — довибори в десяти округах. Здобули мандати, зокрема, Тарас Чорновіл — у Львові, в Житомирі — Ігор Бакай, у Києві — Іван Салій.

Зняття радянської символіки з фасаду Верховної Ради.

«Дамоклів меч» від імені «волевиявлення»

Паралельно з «революційними» процесами всередині самого парламенту розвивається наступ проти Верховної Ради зовні: ЦВК зареєструвала кілька ініціативних груп, які почали збирати підписи громадян для проведення референдуму за народною ініціативою. Верховна Рада у відповідь пропонує розглянути законопроект про затвердження тимчасового мораторію на проведення Всеукраїнського і місцевого референдумів. Що викликає блискавичну реакцію Президента. Леонід Кучма дуже «здивований» депутатською ініціативою: питання проведення референдумів неврегульовано законодавчо? Однак для «Президента головним базовим документом є Конституція». На той час заборгованість із заробітної плати, пенсій та інших соціальних виплат становила близько 10 млрд. грн. Ще одне волевиявлення загрожувало новою діркою у бюджеті. Враховуючи складну фінансово-економічну ситуацію в державі, 309 народних депутатів наполягають на мораторії. Але... «волевиявлення» перемагає.

Члени більшості обирають в Українському домі нове керівництво ВР.

15 січня з'являється президентський указ про проголошення Всеукраїнського референдуму за народною ініціативою. «Виходячи з нагальної необхідності консолідації суспільства для вирішення найважливіших соціально-економічних проблем... подолання багаторічного протистояння... між органами законодавчої і виконавчої влади», глава держави постановляє: включити до бюлетенів шість запитань, одне з яких зовсім «невинне» у вирішенні «протистояння» — чи висловлюєтеся ви за недовіру Верховній Раді чотирнадцятого скликання?

18 січня парламентарії запропонували врегулювати винесені на референдум питання законодавчим шляхом. Але потяг уже рушив — рейки «ініціативи» прокладено. Голова ЦВК М. Рябець уточнює, що референдум коштуватиме всього-на-всього 48—49 млн. грн., а «позитивні результати опитування визначатиме проста більшість голосів. Змінити його результати не мають права ні Президент, ні Верховна Рада, а лише наступний референдум».

Партії національно-патріотичного спрямування попереджають: референдум може спровокувати ланцюгову реакцію. «Скерована владним механізмом, зомбована «ненав'язливими» сюжетами на центральних телеканалах «воля народу» викристалізувалася в міцну сокиру, що нависла над українським парламентом».

А міністр внутрішніх справ Ю. Кравченко готовий після проведення референдуму «пред'явити дуже серйозний рахунок щодо порушення законодавства» деякими народними депутатами і висловив надію, що «здорова частина депутатів прийме рішення про відміну свого імунітету». Тоді, на початку року, міністр навіть не підозрював, що восени «рахунок пред'являть йому».

Наприкінці січня Комітет міністрів Ради Європи попереджає, що стежить за розвитком ситуації в Україні і за потреби, в рамках Венеціанської комісії, надасть експертну допомогу у визначенні конституційності указу.

27 січня на засіданні ЦВК кошторис витрат на проведення «волевиявлення» затверджується у сумі 49,4 млн. грн. Артпідготовка до реалізації «народної ініціативи» відбувається на тлі ночі: через відключення електроенергії в суцільну темряву поринають міста і села країни.

У першій декаді лютого до ЦВК надійшли документи про ініціювання ще трьох всеукраїнських референдумів, окрім уже призначеного на 16 квітня. Але їх не зареєстровано. Тоді ініціатори також виявляли «недбалість» в оформленні документів.

9 березня конференція Львівської обласної організації «Злагода», яка зовсім недавно «злагоджено» обирала президентом Леоніда Кучму, оприлюднює негативну позицію до референдуму. Лідер «Злагоди» Степан Павлюк «не розуміє», для чого референдум. Адже він не має логіки суспільного розвитку — переможець ніколи не оголошував референдуму.

Із політичного олімпу за цією «метушнею» спокійно і незворушно спостерігає український «зевс». Леонід Кучма іронізує: після формування більшості у ВР потреба проведення референдуму не тільки не відпала, а посилилася. Залишивши іронію для внутрішнього вжитку, Президент назовні використовує іншу зброю — роздратування. Він назвав неетичним і некоректним прийняття Моніторинговим комітетом ПАРЄ рекомендації про недоцільність Всеукраїнського референдуму до рішення КС. І ось, нарешті, настає час для «етичних і коректних рішень».

29 березня оприлюднюється рішення Конституційного Суду у справі за поданнями 103 і 108 народних депутатів про відповідність указу Конституції. Неконституційним визнано два з шести запитань: недовіра парламенту і прийняття Конституції на Всеукраїнському референдумі.

5 квітня Президент звертається до опонентів з черговим «делікатним» посланням: «Рішення вже прийнято. Референдум відбудеться 16 квітня за будь-якої погоди». А «якщо на Україну хтось дивиться, як на колонію, то він помиляється». У ПАРЄ натяк зрозуміли, але «в помилках» не розкаялися. Відбувається зустріч української парламентської делегації з авторами проекту рекомендації ПАРЄ — призупинити членство України у Раді Європи у разі неконституційного впровадження можливих результатів референдуму. Доповідачі Моніторингового комітету налаштовані рішуче. Наші депутати також у бойовій готовності. З огляду на рішення КС вони пропонують пом'якшити текст рекомендації, але наштовхнулися на категоричну відмову. Питання легітимності референдуму після рішення КС, на думку доповідачів, не зникли. В результаті кількагодинних умовлянь і переговорів нашим парламентаріям вдалося досягти певного успіху: на чолі із Сергієм Головатим група депутатів запропонувала пом'якшений варіант. Саме це формулювання і ухвалила потім асамблея. А вдома, в Україні, «блискучі публіцисти-правознавці і патріоти» на кшталт Лапікури, Долганова, Сторожука шельмують С. Головатого як зрадника національних інтересів, що ганьбить Україну. Про осуд «зрадницьких» позицій і вимогу відкликати тих депутатів, «дії яких не відповідають загальнонаціональним інтересам», заявила і група народних депутатів. Серед них — захисники честі нації Г. Удовенко, О. Волков, І. Шаров, О. Карпов. Натомість багато інших переконані: «Ухвала ПАРЄ... мала своїм підгрунтям не суб'єктивну оцінку окремих політиків-опозиціонерів, а реальне згортання демократичних процесів в Україні, посилення бюрократичної сваволі і наступу на свободу слова».

Напередодні «знаменної події» глава парламенту І. Плющ закликає громадян України не робити проблеми з референдуму, а виконати свій громадянський обов'язок і проголосувати 16 квітня. Громадяни не просто виконують, а й перевиконують свій священний обов'язок. За даними ЦВК, на першу половину дня 13 квітня (!) достроково проголосували 15,9 відсотка громадян від загальної кількості, зазначеної у списках.

І ось 16 квітня! Урочистий день тотального «волевиявлення». Після голосування на своїй виборчій дільниці задоволений, усміхнений Президент заявляє журналістам: «Це повинен бути не останній референдум. Усе-таки знати громадську думку обов'язково треба!» (Ось хто, з'ясовується, ініціатор нині актуального референдуму. Дарма Юлія Тимошенко впадає в ентузіазм: плагіат є плагіат).

Центрвиборчком підбиває офіційні результати «волевиявлення». Як і варто було сподіватися, народ не підвів: абсолютною більшістю схвалив усі ідеї, навіть двопалатний парламент, у «конструкції» якого плутаються найдосвідченіші професори-юристи. У референдумі, за даними ЦВК, узяли участь 81,15 відсотка громадян України, внесених до списків для голосування. Віктор Медведчук прогнозує: у народних депутатів вистачить «мудрості і розуму, щоб підтримати волю народу і прийняти законопроекти про внесення змін до Конституції відповідно до рішень Всеукраїнського референдуму». Не покладаючись на «мудрість і розум», Президент 26 квітня звертається з листами до Голови Верховної Ради і Прем'єр-міністра на тему —імплементація рішень Всеукраїнського референдуму. Водночас глава держави передає до КС подання про законопроект, присвячений внесенню змін до Конституції.

11 травня парламент направляє до КС два законопроекти — президентський і групи народних депутатів (М. Павловський, С. Головатий та О. Мороз) про внесення змін до Конституції за результатами референдуму.

29 червня КС підтверджує «конституційну пробу» президентського законопроекту. Але пропонує посилити Конституцію гарантіями для парламентської меншості. Розгляд депутатського суб'єкту ініціативи переноситься на пізніше. Президент задоволений рішенням КС, але попереджає: «Коли той визнає конституційними і президентський, і депутатський законопроекти про імплементацію, це означатиме, що в нас немає Конституційного Суду». Він назвав «брєдом сивой кобили» те, що запропонували С. Головатий і О. Мороз. «По-іншому я сказати просто не можу». (З «директорською лексикою» тоді нас іще не ознайомили).

Переможні зусилля приречені на... поразку

Указами Президента Кучми призначено членів уряду, в тому числі Юлію Тимошенко віце-прем'єр-міністром з питань паливно-енергетичного комплексу. Заговорили про структурні економічні і соціальні реформи. Втім, про них говорили не вперше. Вперше почали діяти. З'явилася надія. Уряд очолили професіонали.

У нового уряду — нові правила. Затверджується графік чергування урядовців на гарячій телефонній лінії «Проблеми економічних реформ». Громадяни можуть передати конкретні пропозиції або побажання за телефоном, номер якого друкується в пресі.

Віктор Ющенко зізнається, що прихований дефіцит бюджетів усіх рівнів становить 8 млрд. грн.

Юлія Тимошенко пропонує запровадити в ПЕК тримісячний надзвичайний стан. Для подолання кризи в енергетиці як перший крок розробляється антикорупційна програма «Чиста енергія». На початку січня віце-прем'єр-міністр окреслює основні штрихи майбутньої реформи. Вони розпочинаються з очищення виробничих структур енергетики від усіляких посередників — комерційних надбудов. Увесь сенс — у знаходженні золотої середини між приватною ініціативою і державним зиском. Припиняються взаємозаліки, ходіння неефективних цінних паперів — векселів. Намічено перехід на жорстку систему прейскурантних тарифів на всі енергоносії. Юлія Тимошенко зізнається, що кожна дія уже викликає активну протидію.

Розгортається скандал, пов'язаний з газовими боргами «Газпрому». Ліквідація газотрейдерів. Віктор Ющенко пропонує план, який складається з антикризових заходів і передбачає припинення приватизації та корпоратизації у паливно-енергетичному комплексі з метою «приведення цих процесів у відповідність з державними пріоритетами і чинним законодавством», реприватизацію підприємств енергетичної галузі, які перейшли у приватну власність з порушенням законодавства. Прем'єр пропонує також провести системні перевірки підприємств ПЕКу (і приватизованих) на предмет корупції.

На початку лютого у Президента відбулася нарада з питань приватизації. Л. Кучма попереджає: про деприватизацію на енергоринку забудьте.

10 лютого міністр економіки Сергій Тигипко пояснює причини бюджетного мізеру (різке падіння — до 800 млн. грн. податкових надходжень і платежів до бюджетів у січні): «Ми відмовилися від популізму. І, скасувавши взаємозаліки в січні, розуміємо: на них чекають з нетерпінням, сподіваючись, що уряд забере свої слова. Але цього не станеться».

У лютому — засідання РНБО за участю Президента і Голови Верховної Ради. Тема — ситуація в енергетичній галузі. Л. Кучма зазначає, що перед урядом стоїть головне завдання — завершення структурної реформи в ПЕК.

Міжнародний аудит НБУ завершено: інформація про нецільові використання Нацбанком кредитів МВФ не підтверджується. На велике розчарування деяких політиків. Рахункова палата перевіряє ДАК «Хліб України» і констатує: дії колишнього Кабміну (прем'єр В. Пустовойтенко) призвели до зменшення валових зборів зерна, до необхідності закупівлі його за кордоном, а отже, до підтримки не вітчизняного, а іноземного товаровиробника.

На початку березня Кабмін ухвалив програму діяльності уряду. У ній передбачено зростання реальних доходів населення в 1,3 — 1,4 раза. Урядові також вдалася безпрецедентна реструктуризація зовнішніх боргів. Уникнувши дефолту, наша держава підтверджує, що здатна платити за своїми рахунками попри кризовий стан в економіці. Позиція Ющенка викликає повагу в колах тримачів українських євробондів.

День тотального «волевиявлення».

29 березня Кабмін прийняв постанову про закриття ЧАЕС до кінця 2000 року. З початку квітня спостерігається поступове наповнення ринку пальним.

5 квітня парламент 261 голосом схвалив програму діяльності Кабміну. Віктор Ющенко наголошує: ми свій вибір зробили. Цей уряд, ця команда не має іншої програми і не виконуватиме іншої.

6 квітня мала відбутись урочиста церемонія підписання меморандуму про взаємні дії та солідарну відповідальність уряду і парламенту. Однак пера довелося відкласти: фракції СДПУ(о), депутатська група «Відродження регіонів» і депутатське об'єднання «Яблуко» відкликали свої підписи під текстом угоди.

10 квітня Юлія Тимошенко коментує ситуацію на паливно-енергетичному ринку. Вона переконана: для наведення порядку на ньому в уряду не має жодних перешкод, крім політичних, з боку комерційних структур, що мають потужне представництво в парламенті. За 100 днів роботи уряд Ющенка, за оцінкою віце-прем'єра, встиг дуже багато зробити на ринку електроенергії. Якщо в січні компанія «Енергоатом» «живими грошима» одержала за відпущену електроенергію лише 13 млн. грн., то в березні — завдяки «системним заходам» уряду — 264 млн. грн. Реформи, ініційовані віце-прем'єром, підтримують директори українських АЕС.

19 квітня — розширене засідання Кабміну. Цього дня пікетники вийшли з гаслами: «Чиста енергія» проти брудної совісті». Так вони підтримали наміри віце-прем'єра Юлії Тимошенко налагодити прозорі схеми на енергоринку. Однак Президент у різкій формі висловлює невдоволення діями уряду і ставить під сумнів кураторські здібності віце-прем'єра з питань ПЕК. Після засідання Кабміну у пресі з'являються сенсаційні повідомлення: Віктор Ющенко подав заяву про відставку у відповідь на критику Президента. Глава АП В. Литвин спростовує інформацію: з'ясовується, у прем'єра не було підстав для такого кроку. Критика Президента «мала доброзичливий характер». Заодно «президентський столоначальник» викладає власний погляд на функціональні обов'язки віце-прем'єрів: заступник прем'єра, на його професійний погляд, має займатися реформуванням усієї економіки, а не тільки ПЕК. Сам Віктор Ющенко рішуче відповідає, що не збирається ліквідовувати цю посаду і оцінює роботу віце-прем'єра як «позитивно результативну».

5 травня уряд міг, нарешті, прийняти нову концепцію функціонування ринку електроенергії. Він міг стати прибутковим для держави, але не для окремих суб'єктів господарювання. Однак концепцію не прийнято. За спостереженнями незалежних фахівців та аналітиків, ініціативи рятувальників ПЕКу дратують уже навіть Президента.

У травні Віктор Ющенко протягом двох тижнів мав небачений набір зустрічей і контактів на найвищому міжнарод-

(Закінчення на 10-й стор.).

(Продовження.
Початок у №№ 15, 34, 46, 56, 66, 75, 91, 100, 110, 117, 127, 139.)

Дракон прилетів. З прицілом на постійну прописку

Останній рік XX століття, другого тисячоліття. Злам епох. Фініш і старт історії

(Початок на 8—9-й стор.).

ному рівні. Мовою дипломатії такі зустрічі означають політичну підтримку та бажання й надалі мати справу з візитером. Однак удома дедалі гучніше лунають критичні оцінки з боку представників «політичних холдингів». Нищівно «розмазує» реформаторські зусилля уряду член депутатської групи «ВР» Олексій Кучеренко.

Наприкінці травня Кабмін затверджує статут державного підприємства «Енергоринок». А на початку червня ряд авторитетних енергетиків звертаються з відкритим листом до керівництва держави, в якому підтримують пропозиції куратора ПЕКу, спрямовані на забезпечення прозорості функціонування енергоринку. Однак не дрімають і «запеклі друзі» віце-прем'єра Юлії Тимошенко. Підключається важка артилерія — секретар РНБО Є. Марчук. Саме доповідна записка останнього про критичну ситуації в ПЕКу створює штучний ажіотаж довкола дій уряду. Експерти вважають, що противники реформ в енергетиці змушені йти вабанк, оскільки Віктор Ющенко та Юлія Тимошенко перейшли від планування реформ до конкретних дій. А це удар по тіньових грошових потоках. 7 червня на Софійському майдані столиці відбувається мітинг на підтримку уряду країни. У червні заарештовано колишнього директора українського газоресурсного консорціуму Миколу Сивульського, який керує апаратом віцепрем'єра Ю. Тимошенко. Буря наближається.

Усередині червня подає у відставку міністр палива й енергетики Сергій Тулуб: через незгоду з діями уряду.

15 червня в парламенті відбуваються слухання «Енергетична політика України». За їх результатами розроблено рекомендації з поліпшення ситуації в енергетиці. Зокрема, завершення будівництва нафтопроводу «Одеса—Броди». Президент УСПП Анатолій Кінах висловлює стурбованість з приводу кризи ПЕКу і стилю діяльності уряду — «найгіршого гатунку» — і заявляє про готовність узяти посильну участь у поліпшенні ситуації. До речі. Тільки-но почалися розмови про скасування посади віце-прем'єра з питань ПЕКу, як «Енергоатому» замість живих грошей було заплачено за електроенергію векселями на суму 161 млн. грн.

Різновекторний Київ обертається до Білокам'яної

2000 рік у сусідній країні — «стратегічному партнерові № 1» — зустріли зміною керманича: добровільно попрощався з президентською посадою Борис Єльцин. Його наступником став екс-глава ФСБ і уряду Володимир Путін. А 27 січня його обирають і «президентом» СНД. Українські та зарубіжні оглядачі розцінюють це як схвалення співдружністю війни Росії у Чечні.

30 січня Леонід Кучма повертається до Києва з Давоса (Швейцарія), де брав участь у щорічному всесвітньому форумі. За спостереженням його пресссекретаря, на відміну від попередніх візитів Президент добився значно більшого інтересу керівників величезних компаній і приватних інвесторів до ситуації в Україні. Це пов'язано із «підсумками президентських виборів, які, на думку інвесторів, дадуть змогу Україні здобути політичну стабільність». Може, інвестори так і думали, може, О. Мартиненко неправильно прочитав їхні думки, однак, за спостереженням українських бізнесменів і незалежних політиків, «значно більший інтерес» залишився лише в коментарях президентського речника.

На початку лютого Україну позбавлено права голосу на Генеральній Асамблеї ООН поточного року. Причина — недотримання фінансових зобов'язань перед цією міжнародною організацією. Заборгованість «невелика» —всього 15 мільйонів доларів. Ці «копійки» чи, точніше, «центи» зрештою нашкребли, що дало змогу відновити наш голос у світовій спільноті.

Перший тиждень весни пройшов під знаком активних контактів України з міжнародними організаціями. Ратифіковано протокол № 6 до Європейської Конвенції з прав людини, яким передбачено скасування смертної кари в мирний час. У квітні на запрошення міністра закордонних справ Б. Тарасюка в Україну здійснила візит держсекретар США Мадлен Олбрайт.

18 квітня Президент України Леонід Кучма і новообраний президент РФ Володимир Путін проводять у Києві переговори. За словами Л. Кучми, перемога Путіна — «унікальне явище для Росії та всього світу». У зарубіжній пресі цю «унікальність» трактують без захоплених епітетів. «Путін виразно продемонстрував, на що можуть очікувати від його політики сусідні держави та Захід. Він хоче тісніше прив'язати до Москви колишню братню Україну. Візит В. Путіна до України можна вважати безперечною ознакою того, що Путін має намір відновити вісь: Росія —Україна».

5 червня президент США Білл Клінтон п'ять годин перебуває у Києві. Його виступ на Михайлівській площі присвячено утвердженню демократії в Україні. Приблизно те саме він казав і п'ять років тому, виступаючи біля Київського університету ім. Т. Шевченка.

21 червня у Москві на саміті СНД створено спільний антитерористичний центр, куди увійшла Україна. Осередком формування цього центру стала... ФСБ.

«Хвиля свободи» б'є об вершину Говерли

16 лютого в НСЖУ відбувається «круглий стіл» на тему інформаційної безпеки. На думку учасників, вона починається з незалежності ЗМІ. У дискусії активну участь бере Георгій Гонгадзе. У Росії — детективна історія з кореспондентом «Свободи» Андрієм Бабицьким. За нею стежать і в Україні.

Білл Клінтон виступає на Михайлівській площі у Києві.

У березні — «військова агресія» проти «Сільських вістей». У хід іде податкова «артилерія». У травні удар посилюється порушенням кількох статей ККУ. Редактор Іван Сподаренко вважає: дискримінаційні дії проти «СВ» мають на меті знищити найтиражнішу газету в Україні. Наприкінці місяця Міжнародний комітет захисту журналістів оприлюднив щорічну доповідь про дискримінацію прав преси. Серед її ворогів —Президент України Леонід Кучма.

Юлія Тимошенко пропонує антикорупційну програму «Чиста енергія».

У квітні львівську газету «Експрес» суд зобов'язує сплатити позивачу 150 тис. грн. за дванадцятирядкову критичну рецензію. Виникає акція «Хвиля свободи». У центрі Львова — барикада як виклик номенклатурі, що зневажає свободу слова. Напередодні візиту Мадлен Олбрайт в аеропорту «Бориспіль» затримали та недопустили в Україну іншого представника США Джеда Сандена. Він видає англомовну газету «Kyiv Post». Цю акцію незалежні журналісти розглядають як частину масштабного наступу на свободу слова й економічні реформи в Україні.

3 квітня, у Міжнародний день захисту свободи слова, на Європейській площі столиці з'являється барикада майже п'яти метрів: таким чином журналісти з багатьох регіонів України привертають увагу суспільства до проблеми свободи слова. До барикади прийшов і Віктор Ющенко, який своїм підписом підтримав вимоги «Хвилі свободи».

Наприкінці травня Шевченківський райсуд Києва поновив на посаді головного редактора «Правди України» О. Горобця. За рішенням суду недавньому в'язню має буде відшкодовано 15 тис. грн. за вимушений прогул.

На День журналіста прапор акції «Хвиля свободи» встановлено на Говерлі.

З трагедіями, аваріями і «Людиною року»: життя як життя

Перша половина 2000 року густо замішана на чорних фарбах.

10 лютого біля готелю «Москва» вчинено напад на народного депутата Олександра Єльяшкевича. За фактом нападу порушено кримінальну справу, але зловмисника не знайшли. Сам потерпілий вважає, що причиною замаху на нього є принципова опозиційність до нинішньої влади.

У лютому помер Анатолій Лупиніс, український політик, некоронований лідер УНА-УНСО.

18 лютого автомобіль секретаря РНБО Є. Марчука перевернувся на обухівській трасі. Євген Кирилович тривалий час перебував у госпіталі СБУ з травмою тазо-стегнових суглобів. За версією МВС, це звичайна, без політичного підтексту ДТП. Але кримінальну справу порушено.

25 лютого на 85-му році життя помер Святійший патріарх УАПЦ Димитрій (Володимир Ярема), відомий діяч православ'я, активний поборник автокефальної української церкви.

9 березня в аеропорту «Шереметьєво-1» розбився літак Як-40, що виконував рейс Москва — Київ. Загинуло дев'ять чоловік, у тому числі відомий російський журналіст, голова холдингу «Совершенно секретно» Артем Боровик та президент компанії «Нафтовий альянс» Зія Бажаєв. Одна з версій загибелі — мета відрядження Артема в Україну: збирання матеріалу про ситуацію довкола приватизації Миколаївського глиноземного заводу. Володимир Путін заявив, що розслідування катастрофи перебуває під його особистим контролем. Не дивно, що в Москві виникає версія «чеченського сліду».

11 березня в Суходільську Луганської області сталась аварія на шахті імені Баракова, в результаті якої загинуло 80 осіб. 13 та 14 березня оголошено днями всеукраїнської жалоби по загиблих.

20 квітня потужний вибух пролунав у дев'ятиповерховому будинку у місті Броварах. Загинуло троє, поранено п'ятьох осіб. З'ясувалося, що в будинок влучила запущена з Гончарівського полігону ракета класу «земля-земля». Міністр оборони О. Кузьмук виявляє мужність і бере участь у похоронах.

24 квітня ракета російського ЧФ влучила в український теплохід «Верещагіно». Капітан стверджує, що жодного попередження про військові навчання в цій зоні не одержував.

У ніч з 27 на 28 травня помер композитор Ігор Білозір. 20 днів тому його по-звірячому побили у самісінькому центрі Львова після «дискусії» про пісню й мову прихильників російської естради. Один з нападників на Ігоря — син тодішнього першого заступника начальника УВС Львова Воронова.

Звичайно, перше півріччя запам'яталося і світлими митями. У лютому почалася п'ята Українська антарктична експедиція на станцію «Академік Вернадський». У квітні Державний прапор піднято на Північному полюсі учасниками 1-ї національної експедиції «Україна—Північний полюс-2000». У столичному міжнародному аеропорту «Бориспіль» зведено нову злітно-посадочну смугу, аналогів якій нема у Європі. На початку березня холдингова компанія «Луганськтепловоз» завершила роботу над створенням локомотива ДЕЛ-1 — першого в незалежній Україні.

А 8 березня в палаці «Україна» триває п'ятигодинне шоу «Людина року-99». Політичним лідером року назвали Першого заступника Голови ВР Віктора Медведчука. Заодно визначили і «Людину України XX століття». Нею став перший президент УАН Володимир Вернадський.

30 березня у столиці відкрилася 40-ва станція метро «Дорогожичі». Життя триває...

Людмила КОХАНЕЦЬ.

Фото Олександра КЛИМЕНКА, Сергія КОВАЛЬЧУКА, Олександра ПРОКОПЕНКА.

І годувальник, і вбивця

Проблема в конверті

Усі ми маємо цілком однакові шанси постраждати від нездорової екології. На жаль, ці проблеми починають хвилювати лише тоді, коли допомогти вже неможливо. Неможливо вилікувати хворих дітей, неможливо повернутися у день вчорашній і виправити те, що перетворило людські життя на трагедії...

Мешканцям хутора Вільшина, села Селець Сокальського району Львівської області у допомозі не відмовляють, але й не роблять нічого, щоб 18 сімей зажили нормальним життям. Ці люди мешкають у санітарно-захисній зоні Центральної збагачувальної фабрики «Червоноградська», що заборонено земельним законодавством України. Трагедії наразі не сталося. Але родини постійно борються за існування. Атмосферні викиди, хімічні речовини просочуються в підґрунтові води і потрапляють у криниці. Вода в них давно непридатна для приготування їжі.

Із породних відходів утворилася гора заввишки 70 метрів і завширшки 14 гектарів. На відвалах —практично вся таблиця Менделєєва. Терекони горять, забруднюється вода, повітря. Із землі йде дим, будинки в тумані. Територія хутора Вільшина постійно підтоплюється. Сім'ї живуть у мокрих будинках, що почали руйнуватися від надмірної вологи, на городах нічого не росте, бо гниє.

Заміри санітарно-епідеміологічних станцій Львівської області свідчать, що вміст шкідливих речовин у воді значно перевищує гранично допустимі норми. Особливо вміст заліза, марганцю, речовин азотної групи. У повітрі — надмірний вміст пилу бурого вугілля та сажі. У грунті — занадто кобальту, марганцю, хрому, міді, нікелю. А все це негативно впливає на здоров'я людей. Змінити ситуацію може тільки відселення 18 сімей із санітарно-захисної зони фабрики в екологічно чисті місця.

Не можна сказати, що влада ігнорує постійні скарги мешканців. Ще у 1994 році (!) виконавчий комітет Сокальської районної ради прийняв рішення про відселення мешканців з 500-метрової санітарно-захисної зони породного відвалу ЦЗФ «Червоноградська». Згідно з цим рішенням склали графік відселення. Сім'ям мали надати помешкання протягом двох років. Протокольним рішенням державної комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій від 7.04.2000 р. Міністерство палива та енергетики зобов'язано вжити заходів щодо відселення 18 сімей із санітарно-захисної зони Центральної збагачувальної фабрики у селах Межиріччя та Селець. Відселення включено і в «Плани заходів Львівської облдержадміністрації щодо запобігання надзвичайним ситуаціям техногенного та природного характеру на потенційно небезпечних об'єктах з найбільшими ризиками їх виникнення».

На сьогодні тільки одна родина переїхала до нової оселі. Ще дві мають шанс це зробити. А інші? З іронією кажуть, що можуть і не дожити до того часу. Тому мешканці Вільшини не бажають ставати заручниками власної інертності — вони б'ють на сполох. Сім'ї не хочуть судитися, бо більшість з них — працівники фабрики: вона їх годує.

І вбиває...

Лариса ФАНГА.

Львів.

Циркуляром людину не зміниш

Тема для розмови

Деякі вважають, що останні зміни в інструкціях та «Правилах дорожнього руху» — це узаконена байдужість до наших проблем. Щоб спростувати такі твердження, хочу розповісти випадок, що стався цього року зі мною, водієм з невеликим стажем.

Дощового вечора разом з родиною я повертався з Вінниці до Городка. Всі були в чудовому настрої. Раптом двигун нашого автомобіля почав кашляти і нарешті «вмер». Сутеніло. Ми зупинилися на узбіччі між с. Ярмолинці та с. Правдівка (Хмельниччина). По обидва боки дороги колосилися поля. Намагання самотужки дати раду двигуну виявилися марними.

Повз нас проносились один за одним автомобілі. Ввімкнена «аварійка» та виставлений відповідний знак не стали переконливим доказом нашої потреби в допомозі. Можливо, водії боялися зупинитися серед поля, не знаючи намірів чужинців.

Більш як годину порпався я під капотом нашого старенького «Фольксвагена», аж доки не з'ясував, що причиною зупинки є карбюратор. А що саме з ним сталося — мені як недосвідченому водію було незрозуміло.

Лихий дощ набирав сили, зривався скажений вітер. Раптом перед нашим автомобілем зупинилася патрульна машина ДАІ. Підійшли два молоді парубки та ввічливо відрекомендувалися: «Інспектор ДПС Володимир Філіповський. Старший інспектор ДПС Петро Пахута».

Молодший за віком узявся було вивчати карбюратора, а старший, зиркнувши на закордонну деталь, запропонував показати її фахівцеві.

— Але де ж серед поля вночі взяти того фахівця?

— Якщо бажаєте, ми вас підвеземо до знайомого профі, — запропонував старший.

— Не хвилюйтеся, на зворотному шляху ми вас заберемо з майстерні й підвеземо до автомобіля, — додав молодший, — бо ж невдовзі їхатимемо назад.

Уже в Хмельницькому, де через деякий час було відремонтовано мій карбюратор, я почув відгук про цих працівників ДАІ від майстра, що лагодив зіпсовану деталь:

— Скільки пам'ятаю, ці обидва були і є людьми з великої букви. Такі допоможуть кожному, хто цього потребує. Адже твій випадок — не перший. Я цих хлопців давно знаю.

Як і було домовлено, машина ДАІ під'їхала в призначений час, і патрульні доставили мене до знуджених очікуванням родичів.

Їдучи додому, подумки не переставав дивуватися людяності працівників Хмельницької обласної дорожньо-патрульної служби. Захотілося подякувати не лише інспекторам, а й їхнім наставникам — керівникам, які комплектують підрозділи добрими людьми.

Можливо, зміни в правилах та інструкціях декого лякають. Проте впевнений, що людяності не відміняти жодним циркуляром.

Віталій ПАНТЕЛА.

Городок
Хмельницької області.

Мал. Сергія ТЕРЕЩЕНКА.

Світлим рядком

Дякуємо за чуйність

Через редакцію вашої газети хочемо висловити величезну подяку народному депутатові України Георгію Манчуленку. Дякуємо за його уважне ставлення і чуйність до пенсіонерів і робітників, їм він не раз допомагав. Добре, що є люди, небайдужі до людського горя.

Родина ГУЩУ.

Чернівці.

Ризикнула недарма

Багато років мала проблеми зі щитовидною залозою. Лікувалася різними препаратами, але нічого не допомагало. За порадою місцевих лікарів у 73 роки вирішила їхати до Київського інституту ендокринології. Операція була важка, але завдяки досвідченим фахівцям пройшла успішно. Тепер я відпочиваю вдома.

Велике спасибі Олегу Колюку, Ігорю Комісаренку, Миколі Мельнику та Олексію Імприхину. Ще хочу подякувати всім медсестрам та санітарам за їхню чуйність та гарне ставлення. Низький вам усім уклін.

Ганна БЕХ.

Бехи
Коростенського району
Житомирської області.

За ніжність і доброту

Висловлюю щиру подяку працівникам хірургічного відділення Ічнянської районної лікарні на чолі з В. Тойком. А також — хірургічного відділення Чернігівської обласної лікарні і відділення № 2 психоневрологічного диспансера і особисто С. Александровій. Спасибі вам усім за чуйні серця, доброту і ніжність.

Родина ДАНЬКО.

Южне
Ічнянський район
Чернігівської області.

Шлях додому

Хочу через вашу газуту щиро подякувати Ігорю Насалику — народному депутатові України від виборчого округу № 85. Він посприяв у справі повернення на Батьківщину тіла мого чоловіка — Михайла Жураківського, померлого в Португалії за невідомих обставин. Завдяки Ігорю Степановичу чоловіка поховано на рідній землі.

Ярослава ЖУРАКІВСЬКА.

Тужилів
Івано-Франківської області.

Так пише тільки вона

Більше року я є читачем «Голосу України». Дуже задоволений вашою газетою. А надто хотів би подякувати Людмилі Коханець за проблемні матеріали. Іноді з усієї газети читаєш лише її статті. Бажаю вам працювати в тому ж дусі!

Дмитро БОБИЛЄВ.

Кривий Ріг.

За листом читача

Економія на бідності

(Позасезонна розмова)

У Білгороді-Дністровському це вже стало поганою звичкою: подавати тепло до осель мешканців міста не тоді, коли на вулицях і в квартирах холодно, а коли «є можливість». Тобто є гроші на закупівлю палива. В результаті постійної нестачі першого і другого опалювальний сезон тут щозими скорочують до двох-одного місяця. Минулий, наприклад, спромоглися розпочати тільки 15 грудня, щоб 1 лютого вже завершити.

За таких умов мешканці багатоквартирних будинків почали самі рятувати себе від замерзання, споруджуючи міні-котельні, звільнили мерію міста від клопотів. Але ж і для міні-котелень потрібне паливо, а на його придбання — гроші. Їх збирають з тих, хто хоче тепла. Ті, хто є, виділяють суми з сімейних бюджетів. А як бути пенсіонерам, яким одержуваних доходів і на такий-сякий харч не стачить? Так є ж для таких людей субсидії на оплату комунальних послуг. Точніше, мають бути. Та спробуй-но їх отримати...

До «Голосу України» спочатку звернувся тільки Микола Приходько, пенсіонер, ветеран праці, інвалід II групи. Потім надійшла ще й копія листа, що адресували міському голові Миколі Чербаджі дев'ять мешканців будинків №№ 14 і 16 по провулку Московському. Йдеться якраз про оті субсидії. Об'єднання власників багатоквартирних будинків «Тіра-2», що устаткувало міні-котельню і вперше за декілька років забезпечило будинки теплом протягом всього минулого опалювального сезону, не раз уже попереджало тих дев'ятьох (всі вони малозабезпечені), що вони мають сповна робити і свій внесок у придбання вугілля для котельні, інакше... А на отой внесок — грошей катма. Всі надії на субсидії. Їх же не видають.

— Наступної зими, — каже М. Приходько, — «Тіра-2» свою погрозу щодо відключення нас від тепла, схоже, здійснить. І власників будинків та котельні при них можна зрозуміти: чому це вони мають оплачувати тепло для когось зі своєї кишені? Кажуть, домагайтеся субсидій. Домагаємося. Вже ось другий рік...

Справді, малозабезпечені мешканці будинків №№ 14 і 16 вперше звернулися до міського відділу субсидій ще влітку минулого року. Потім були ще десятки усних та письмових звернень не тільки до місцевих властей, а й в Одесу, Київ. Дехто з чиновників відмовчався, хтось таки дав відповідь. Як ось Головне управління праці та соціального захисту населення Одеської облдержадміністрації: «... Субсидія може бути призначена у випадку, коли автономна котельня, що діє у вашому будинку, буде прийнята і зареєстрована органами місцевої влади». Що ж, все правильно. Й хоча є довідка про відключення згаданих будинків від центрального теплозабезпечення, є документи, що дозволяють установку міні-котельної. Вона цілу зиму вже давала людям тепло, а ось акта введення її в експлуатацію, як і документа про реєстрацію, досі немає. Чому?

Ситуація — як в отій приказці: «Іван киває на Петра...». Тобто міський виконком звинувачує правління «Тіри-2», те — владні структури. Між тим у місті вже є кілька десятків отаких «напівпідпільних» міні-котелень. І в будинках, що ними опалюються, теж є малозабезпечені й пенсіонери, яким наступної зими загрожує відключення від тепла. Бо не дають внесок у придбання палива. А не дають, бо не мають на те коштів. Очікують субсидій...

Може, така ситуація владним структурам навіть вигідна? На цю думку наштовхують й інші факти. Той самий М. Приходько, приміром, не одержує субсидії не тільки на тепло, а й на користування газом, ще з 1996 року йому заборгували субсидії на утримання будинку й території навколо нього. Одне слово, місто знайшло доволі сумнівне джерело «економії» коштів — на малозабезпечених. Й хоча це кричуще беззаконня, та покласти йому край ніхто не наважиться — ні вищі владні структури, ні правоохоронні органи.

Георгій ВОРОТНЮК.

Білгород-Дністровський
Одеської області.

Мал. Сергія ТЕРЕЩЕНКА.

Патрульні доставили мене до родичів

Народництво Володимира Антоновича

Доктор Богдан КЛІД,
науковий співробітник Канадського інституту українських студій Альбертського університету

Володимир Антонович був ключовою фігурою в українському національному русі та українській історіографії другої половини дев'ятнадцятого століття, які були під сильним впливом народницької ідеології.

Беручи до уваги культурне та соціальне походження Володимира Антоновича, закорінене в польській шляхті Правобережної України, важко було б передбачити, що він стане українським істориком та провідником українського національного руху. Лише внаслідок драматичної духовної та інтелектуальної одісеї у юнацькі та студентські роки в пошукові ідентичності та ідеї, якій можна було б присвятити себе, трапилося так, що Антонович відрікся від своєї польської національності та соціально-класової приналежності і став на український грунт. Стислий виклад аналізу цього процесу є критичним для розуміння формування народницького світогляду Антоновича та його поглядів на історію.

Володимир Антонович

Історичне тло та джерела формування особистості

Згідно з більшістю джерел, Володимир Антонович народився у 1834 р. Його мати, Моніка Гурська дала йому ранню освіту і доклала всіх зусиль, щоб виховати Володимира польським патріотом і шляхтичем. Але Антонович бунтувався проти неї, причиною чого було, здебільшого, її бездушне і суворе ставлення до нього, бо мала авторитарний характер.

Хоч Моніка була одружена з Боніфатієм Антоновичем (який належав до безземельної шляхти), вона вже не жила з ним, коли зустріла біологічного батька Володимира, Яноша Джидая, сина угорського революціонера й емігранта. Джидай, який наглядав за студентським пансіоном в Одесі, взяв на себе відповідальність за виховання та освіту Володимира, коли в 1844 р. той почав навчатися у середній школі. Незадовго до свого від'їзду в Одесу Антонович ознайомився з козафільством романтичних оповідань Михайла Чайковського, які посіяли зерна його українофільства.

В Одесі Володимир відвідував гімназію імені Рішельє, а пізніше — другу Одеську гімназію, де отримав грунтовну освіту, вивчаючи латину та німецьку мову і поліпшуючи свої знання французької. Це добре підготувало його до вивчення історії, а також дало можливість іти в ногу з сучасною західноєвропейською, зокрема французькою, літературою.

Окрім того, Антонович читав багато позапрограмної літератури, досить часто заохочуваний своїм батьком, який був вільнодумцем та демократом і мав університетську освіту з філософії. Його читання включало праці французьких енциклопедистів вісімнадцятого століття і філософів доби просвітництва, «під впливом котрих», як пізніше написав Антонович, «склався мій світогляд».

У цьому короткому вислові Антонович наголосив на важливості творів французьких письменників доби просвітництва у формуванні його поглядів. Письменники просвітництва критикували існуючі системи влади і традиційні організаційні структури суспільства. У своїх працях вони підвели інтелектуальну базу і обгрунтували правомірність широких політичних змін — демократичних революцій, а також соціальних змін — піднесення нижчого та середнього станів і звільнення їх від панування вельмож. Найяскравіше ці зміни виявилися під час Американської та Французької революцій.

Ідеї, поширювані авторами доби просвітництва, мали ефект модернізації і секуляризації науки. Суспільство і культуру почали тлумачити як продукти історії, а не якогось божественно визначеного порядку. За людиною визнавалася тепер здатність — через її власні свідомі вчинки — змінювати середовище, в якому вона жила. Сприйнявши цю пропозицію, людина могла тепер також сприйняти поняття поступу і концепцію здатності людей поліпшити свій стан через свої власні зусилля.

Представляючи ці ідеї еволюції і поступу в своїх писаннях, автори доби просвітництва почали розглядати історію як етапи людської еволюції. Бачення історії таким чином допомогло особі визначити місце власного суспільства в історії цивілізації. Письменники доби просвітництва почали представляти також концепцію свободи як частину великого досягнення людської історії, і людську історію почали тлумачити як історію свободи.

У політичній думці відбувся великий злам щодо того, як розглядалися правителі і підвладні. Особливо важливою тут була заміна концепції «підданого» на «громадянина». Було визнано також, що для підготовки осіб для відігравання продуктивніших ролей у суспільстві і щоб стати справжніми громадянами, освіта повинна була поширитися поза традиційні рамки вищих класів.

Ці ідеї та інші, пов'язані з ними, чиї витоки або популяризацію знаходимо в писаннях авторів доби просвітництва, з'явилися пізніше в історичних та полемічних працях Антоновича і служили також підгрунтям його громадської діяльності. Катерина Мельник-Антонович, друга дружина Антоновича, охарактеризувала його «переконаним раціоналістом». Михайло Грушевський написав, що Антонович не поклав свою віру в жодну «трансцендентну метафізику», але в людство. «Віра в вічне і неустанне поліпшування життя і здатність людства до безграничного облагороднення, культурного і етичного, дорогою розуму, культурної роботи — ці провідні ідеї французького раціоналізму зісталися його провідними ідеями».

На наступному етапі свого інтелектуального розвитку, коли він був студентом університету (1850—1860 рр.), Антонович присвятив якомога більше часу вивченню української історії. Він читав наявну тоді літературу, а також дізнався про Кирило-Мефодіївське товариство, програма якого відстоювала визволення селян від кріпацтва, скасування соціальних станів, поширення народної освіти та заснування федерації слов'янських республік, в якій Україна була б автономною державою.

Спочатку Антонович здобув освіту з медицини, але в 1856 р. повернувся до університету імені св. Володимира в Києві, щоб вивчати історію, що співпало з політичною відлигою та початком реформ Олександра II. Наступні кілька років також характеризувалися відродженням та пожвавленням національних рухів у Російській імперії, з яких польський рух був найсильнішим. На кінець 1850-х років польські студенти університету імені св. Володимира стали політично активними. У цей час Антонович був широко відомий як провідник студентської групи польських українофілів, знану під назвою «хлопомани».

Пошук ідентичності та знань привів Антоновича також і до польових етнографічних досліджень, що можна було розглядати також як «ходження у народ». Наприкінці 1850-х і в 1860 р. він та інші хлопомани проводили свої літні канікули, подорожуючи українськими селами пішки або на возах, убрані в сільський одяг. У пізніші роки свого життя Антонович згадував ці подорожі й описував чесноти селянства наступним чином: «Нарід став перед нами не в шляхетському освітленні, а таким, яким він єсть. Ми бачили дуже сильну природню логіку і дуже розвинену народню етику, що сказувалось в готовності до помочі і в приятельському відношенню до всякого нужденного». Цей ідеалізований опис селянства є типовим для народницьких активістів та мислителів.

Ще залишаючись студентом і хлопоманом, Антонович уже мав зріле розуміння історичних процесів, які відбувалися в Україні та Європі. Кость Михальчук, багатолітній товариш Антоновича, якого він зустрів у Київському університеті, пригадував, як він одного разу висловив Антоновичу почуття сильного розпачу і зневіри з приводу того, що пригнічення і закріпачення українського народу мали такі згубні наслідки, що він втратив свідомість про свою власну людську та національну гідність, і тому, на думку Михальчука, був нездатним здобути свою волю і відродити своє національне життя. Михальчук пригадав, що Антонович заспокоїв його, навівши за приклад чехів та італійців, коли також ще донедавна вважали, що вони були в безнадійній ситуації, але вони почали успішно відроджувати свою ідентичність і закладати камені сильних національних рухів. Він наголосив, що таємниця їхніх успіхів полягає в поширенні освіти серед народу, адже, як пригадував Михальчук, «культура — вообще единственный верный рычаг к умственному, нравственному, экономическому й политическому подъему и освобождению народов». Антонович продовжив далі, порівнявши нещодавні успіхи чехів та італійців з невдалими революційними заворушеннями неосвічених та недисциплінованих народних мас у минулому. Ці висновки Антоновича, висловлені ним ще студентом, керували його громадською працею, а також простежувалися у його писаннях.

Хлопомани університету імені св. Володимира належали до найрадикальніших елементів польського студентства, тому що їхнє українофільство міцно прив'язувалося до захисту інтересів українського селянства. Це соціальне українофільство поставило їх на курс неминучого зіткнення з польською шляхтою і насамкінець — з переважною більшістю польського студентства Київського університету.

Коли напередодні польського повстання 1863 р. стало ясно, що більшість польських студентів підтримуватиме відновлення історичної Польщі, включаючи три правобережні губернії — Волинську, Подільську та Київську, і що це також притлумить їхню критику шляхти в ім'я інтересів національної солідарності, Антонович та його найближчі послідовники вирішили восени 1860 р. відокремитися від поляків і сформувати свою власну українську групу. Цей розрив співпав з народженням українського руху серед студентства університету, яке, з одного боку, стимулювалось, а з другого — було реакцією на діяльність та політику польських студентів. На осінь 1861 р. українські студентські групи з Лівобережної України, які брали участь у поширенні народної освіти в недільних школах, з'єдналася з хлопоманами Антоновича, внаслідок чого була сформована «Київська громада». Більшу частину свого життя Антонович залишався активним членом «Громади» і провідною фігурою української народницької інтелігенції.

Загальні погляди Антоновича на історію та завдання історика

Можна без вагань погодитися з висновком М. Грушевського, що розуміння і зацікавленість Антоновича в історії були тісно пов'язані з тогочасними справами. За все своє життя Антонович ніколи не згубив зацікавленості сучасними справами, і його ніколи не можна було б назвати кабінетним науковцем. Ця активна позиція віддзеркалювалась або натякалась у багатьох його історичних працях і яскраво виявилася в його інавгураційній лекції в університеті ім. св. Володимира в 1870 р. У ній Антонович спробував узгодити свою активну позицію щодо теми дослідження і дотримання водночас об'єктивності у своїх писаннях.

Згідно з нотатками Антоновича до цієї лекції, історик має прагнути об'єктивності, втримуючи критичний погляд на минуле, базований на ретельному дослідженні фактів. Це не означало, проте, що історик повинен абстрагувати себе від теми дослідження. Навіть сильні патріотичні почуття можуть бути узгоджені з об'єктивністю, продовжував Антонович, так довго, як вони будуть базовані на свідомих переконаннях: «Историк не только не отказывается от права на личные убеждения и симпатии, но, напротив того, уясняет и укрепляет их на прочной фактической основе путем строгого научного анализа».

Антонович також прив'язав дослідження минулого з патріотичною громадською діяльністю у сьогоденні, зв'язуючи, таким чином, минуле з сучасним у закликові до своїх студентів продовжувати працю їхніх прадідів. «Каждый образованный представитель русской народности в Южнорусском крае долго еще будет в необходимости продолжать путем мирной, гражданской деятельности ту борьбу, которую прежде его начали с оружием в руках. Этот последний эпизод народной борьбы будет кончен тем скорее и успешнее, чем больше каждый русский гражданин этого края будет проникнут сознанием правоты своего народного дела, основанной на добросовестном изучении исторической судьбы своего народа». Отже, для Антоновича, дослідження і писання історії були нерозривно зв'язані з переконаннями особи, і служили також провідниками громадської діяльності.

У своїх працях про Україну Антонович тлумачив події та вчинки осіб і соціальних груп у контексті його поглядів на універсальну історію, яку він розглядав з квазі-діалектичних позицій як розкриття або розвиток певних сил, принципів або провідних ідей, включаючи їхні взаємостосунки, контакти і боротьбу одне з одним. На думку Антоновича, кожну націю направляла в усіх її діях, крізь всю історію своя власна провідна ідея. Як тільки ця ідея виринала на історичному етапі, вона піддавалася різним впливам та протистояла завадам; часом вона перепинялась, часом швидко розвивалася і процвітала. Прихід до здійснення цієї головної ідеї був, по суті, історичним процесом, прив'язаним до процесу досягнення самоусвідомлення або свідомості.

В історії, вважав Антонович, носіями провідних ідей були соціальні групи, не окремі особи. Саме тому соціальна історія (для Антоновича — це дослідження соціальних груп та їхніх взаємин) була така важлива. Антонович вірив, що соціальне життя нації було залежним від провідної ідеї, але також від свідомості народу, його культурного рівня та освіти. Тільки тоді, коли буде досягнуто високого культурного рівня, з добре розвиненою системою народної освіти, може втілитися у життя провідна ідея; спроби здійснити або впровадити цю ідею, коли культурний рівень населення буде низьким, неминуче приведуть до невдачі. Антонович як історик поставив перед собою завдання простежити і визначити цю ідею, або ідеал, коли вона виявила себе в українській історії.

Погляди Антоновича на українську історію

Хоч і буде правильним сказати, що Антонович не написав наукового синтезу української історії, його твори, взяті разом, показують безперервність і цілісність в українському історичному процесі від часів Київської Русі до гайдамацьких повстань і після. Ця цілісність базується на висновкові Антоновича, що громадський принцип був домінуючою або провідною ідеєю в українській історії. На думку Антоновича, громадський принцип умістив у собі ідеї широкодіапазонної демократії за активної участі народу, рівних політичних прав і рівності соціальних статусів. За всю свою історію українці ніколи не були спроможні втілити цей ідеал у життя, але завжди — навіть якщо інстинктивно — йшли в його напрямі. В епоху Київської Русі громадський принцип виявився у формі віче, в релігійному житті — в обиранні церковних осіб, а в сільських громадах — у формі народних зборів, або копних судів. Цей ідеал, підсумував Антонович, був найсильніше виражений у козацький період, зокрема, в Запорозькій Січі та в козацьких радах.

Антонович вірив, що до встановлення князівств Русь була суспільством громад. Князівська дружина була діаметрально протилежною силою стосовно громади, чужинницький елемент, який являв собою владу особи та її домагання піднестися вище за інших. Боротьба між цими двома групами і принципами в їхніх різноманітних формах становить, думку Антоновича, головну тему історії України.

У той час, коли татаро-монгольська навала зруйнувала політичне життя Русі і заморозила соціальний розвиток України, вона не знищила старого громадського ладу. Сильніша і заможніша верхівка втекла з центральної України на північ і захід, і «центр життя» України перемістився до Галичини та Волині. Хоч вони і сплачували данину монголам, громади, дійшов висновку Антонович, утримували свої старі форми самоврядування.

Антонович, один із першодослідників литовського панування в Україні, розглядав його як корисне для українського громадського життя, бо українське суспільство було спроможне розвиватися згідно з місцевими традиціями. Литовська держава, яка пристосувала феодальну військово-політичну структуру для відбивання німецьких хрестоносців, спочатку потрапила під вплив Русі. Старі традиції рівності на Русі залишалися домінуючими, і цей ідеал співіснував з новим литовським ладом, що дозволяв соціальне пересування. Міста, аж до введення Магдебурзького права, утримували права самоврядування. По селах громади відновлювали свої старі традиції скликання зборів, або копних судів. Сплачуючи данину, громади були спроможні утримувати власність на їхню землю і права самоврядування, які були дозволені литовським правом. Принцип самоврядування існував так само і в релігійному житті.

Саме за часів литовського панування з'явилися козаки. З огляду на постійну загрозу від татарських набігів, члени громад озброїлись і виробили навички воїнів. Литовські князі, які потребували васалів для війська, уклали з цими вільними громадами угоди про військову службу: громади отримали землі і права самоврядування від князів в обмін на данину й військову службу. Ці вільні, частково воєнізовані громади, за узагальненням Антоновича, були першими громадами українських козаків. У результаті вони отримали широкі можливості самоврядування, навіть із правом обирати своїх старшин.

Попри загалом доброзичливу суть литовського панування, Литовська держава, базована на військово-феодальному принципі, прийшла-таки до конфлікту зі старим громадським ладом, здебільшого з питання землевласництва. Разом з тим, як Литва робила кроки в напрямі союзу з Польщею, ці суперечності загострювалися.

У своєму аналізі Литви і Польщі Антонович зробив між ними чітке розмежування. Польські лицарі походили зі старої слов'янської громади і тому сприймали ідею рівності своїх членів, але з'єднували її з німецькою феодально-аристократичною ідеєю, коли йшлося про їхні взаємини з невійськовими станами, що включало абсолютну владу над селянством. Литовська держава, домінуючим принципом якої був німецький феодалізм, прийшла до свого стану передусім внаслідок підкорення великих ділянок руських земель. Коли сформувався шляхетський стан, у ньому існувало декілька ступенів, і відмінності між нижчими рівнями шляхти й рештою суспільства не мали такого негнучкого, чітко вираженого характеру, як у Польщі.

Антонович також наголошував на великих відмінностях у стані селянства в обох державах. У Польщі селянство було поневолене, у Литві шістнадцятого століття селяни залишалися здебільшого власниками землі і вільними. Після Люблінської політичної Унії 1569 р. селяни, які опинилися, таким чином, під Польщею і були неспроможні боротися проти закріпачення на політичному рівні, тікали у відкриті степові землі, що було головною характеристикою післялюблінської Польсько-Литовської федерації.

З укладенням Люблінської унії, яка впровадила польський закон в Україні, з'явилася загроза українським соціальним структурам: козацький статус не визнавався у Польщі, що змусило козаків негайно піти в опозицію; шляхта почала закріпачувати селян; громади, члени якої були закріпачені, втратили права самоврядування; землі, заселені козаками і вільними селянами, було віддано шляхті. Берестейська унія 1596 р. додала до зростаючої соціальної боротьби між козаками і шляхтою релігійні виміри.

По суті, Антонович розглядав боротьбу між українськими козаками і польською шляхтою як боротьбу між демократично-громадськими і аристократично-індивідуалістичними принципами. Ранні заворушення козаків були невдалими, тому що вони билися лише за козацькі права. Хмельницький досягнув успіху, бо козаки закликали до зброї закріпачених селян, обіцяли їм козацький статус і погоджувалися вигнати шляхту з України.

Антонович пояснював неспроможність українців втілити в життя їхні громадські ідеали після перемог Хмельницького над поляками великою мірою культурними чинниками. Антонович писав, що не можна звинувачувати Хмельницького за нездатність побудувати і заснувати інституції відповідно до громадських прагнень народу. Хмельницький був людиною свого часу, і його дії були також обмежені низьким культурним рівнем народу. Народ пішов за Хмельницьким і піднявся із зброєю у руках, щоб вигнати ненависну шляхту, але він не був готовий до політичного життя, не знав, як чітко сформулювати принципи, за які він боровся, і ще не зовсім собі уявляв, що саме він спроможний побудувати замість старої системи. Отже, він був нездатний здобути свої права або впровадити свої ідеали. Можна зрозуміти, таким чином, чому в критичні моменти Хмельницький міг бути нерішучим і чому він потерпів поразку в заснуванні незалежної держави.

Вірний своїм народницьким переконанням, Антонович критикував Хмельницького з одного ключового питання, а саме: його ставлення до українського селянства і рядових козаків. Коли почалося повстання Хмельницького, хвиля селянства швидко поповнила ряди козаків. Антонович вважає, що накази Хмельницького, щоб після повстання рядові козаки поверталися до посполитого стану, були «просто кривда» проти свого народу.

З критикою Хмельницького постає питання про загальне ставлення Антоновича до козаків. Хоч він ідеалізував козаків, але також розпізнав те, що вони становили окремий стан, деякі члени якого, особливо старшина, жили своїми власними становими інтересами на противагу громадським інтересам рядових козаків.

На думку Антоновича, станові інтереси козацької старшини були чужинницьким елементом, наслідком шляхетської культури, яку засвоїла козацька старшина. Хоч старшина билася з народом проти польської шляхти, її метою було стати новим землевласницьким станом, базованим на польській моделі. Народ не хотів станового суспільства, але його культурний рівень був занизьким, щоб бути спроможним конкретно сформулювати і втілювати свої цілі.

Відсутність високого рівня культури, за твердженням Антоновича, була основоположною причиною, чому між козацькою старшиною «особистий егоїзм» станових інтересів переважав над громадськими інтересами. Він наводив конкретні прояви цього «егоїзму» в спробах козацької старшини одержати привілеї шляхти, в діях урядовців відібрати землі для себе і в спробах змусити простих козаків піти в посполитий стан, щоб пізніше закріпачити їх.

Невдовзі після смерті Хмельницького в Україні викристалізувалися дві партії: перша хотіла будувати суспільство за польською моделлю і приєднатися до відтвореної польської федеральної держави, що викликало спротив народу; друга партія, яка спиралася на підтримку козацьких мас, скоро занедбала їх і вирішила наслідувати першу групу, але з підтримкою Московської держави. Битви, які відбувалися між двома групами, були не за принципи, але за або проти певних осіб та їхніх інтересів. Ці види боротьби, на думку Антоновича, були типовими для низького рівня культурного розвитку, коли «егоїстичні потяги мають перевагу над громадським ділом». Руїна, підсумував Антонович, була результатом низького рівня культури серед українських мас та їхніх провідників.

Під час Руїни козацька старшина почала перетворюватися на шляхетський стан. Антонович убачав у цьому негативне явище, наголошуючи на нечесній і грабіжницькій суті процесу, за якого козацька старшина відбирала землі у простих козаків і сільських поселень, після чого затверджувала ці конфіскації урядом. Нова козацька шляхта, на його думку, занедбала справу захисту автономії країни і демократичні бажання народу і дбала лише про свої власні інтереси.

Як бачимо, Антонович переклав більшу вагу на культурний чинник в історії, послуговуючись культурними стандартами для оцінки подій, учинків посполитих, а також визначних осіб в українській історії. У формуванні поглядів на визначних осіб Антонович

Він не поклав свою віру в жодну «трансцендентну метафізику»

завжди ставав на бік тих, які, на його думку, обстоювали добробут посполитих, що включало сприяння встановленню широкої громадської демократії. Це особливо очевидно в його зіставленні козацького полковника Семена Палія та гетьмана Івана Мазепи.

Хоч Антонович визнавав, що Мазепа був щирим патріотом і талановитим політиком, його загальна оцінка гетьмана була амбівалентною. Антонович зазначав, що Мазепа отримав освіту в Польщі, де сформувалися його соціальні та політичні погляди. Отже, намагаючись захистити українську автономію, Мазепа нехтував народ та його демократичні ідеали і натомість допомагав процесові трансформування козацької старшини у землевласницьку шляхту, прагнув заручитися підтримкою козацької старшини.

Антонович протиставляв політику Мазепи, яка спричинила те, що багато селян і простих козаків утікали на правобережні території, політиці полковника Семена Палія, який організував на правому березі незалежні козацькі полки. Антонович з прихильністю розглядав цей процес, адже полки там, на його думку, були організовані на демократичних засадах: «Паліївщина мала на меті збагачувати не себе, а нарід». Антонович вважав, що Палій був останнім козацьким провідником, який розумів і солідаризувався з народом та його соціальними і політичними ідеалами, за що був пошанований народом і названий «козацьким батьком», тоді як Мазепа був народові ненависний.

Після придушення козаків Правобережної України, озброєний спротив народу польському ладу і далі існував у формі гайдамацького руху. Антонович бачив у ньому нову форму козацького руху, але також визнавав негативні характеристики цього руху, що виявлялися в помсті та довільними й нестримними актами. Проте Антонович вважав, що не можна було очікувати від мас більшого з причини їхнього низького рівня культури, який сам собою був наслідком політики шляхти і низького культурного рівня самого шляхетського суспільства.

Антонович перекладав звинувачення за повстання цілковито на плечі шляхти. Вона була, на його думку, заручницею своїх вузьких станових, релігійних і національних інтересів, занадто егоїстична і короткозора, щоб зробити поступки народові і відчинити двері до поступу у Польщі. Заперечуючи основні людські та громадянські права мас, шляхта викликала на себе велику трагедію.

Причину цієї трагедії, за переконанням Антоновича, потрібно шукати в ненормальній структурі польського суспільства. Селянські маси були закріпачені, позбавлені землі та всіх елементарних прав громадянства, польська держава переслідувала їхню релігію і позбавила їх елементарної освіти. У таких умовах, зазначав Антонович, за відсутності громадського розвитку і людської освіти, маси були готові в будь-який час вибухнути, що призвело до надзвичайної жорстокості і кривавих актів. Хоч ці нестримні і довільні дії гайдамаків заслуговують на каяття, але репресивні заходи, вжиті шляхтою проти повсталого селянства, були, за переконанням Антоновича, надзвичайно жорстоким виявом «систематичної хладнокровной мести». Все це свідчило, на думку Антоновича, що культурний рівень шляхти був на значно нижчому рівні, ніж це мало б бути з огляду на її офіційну освіту, владу і права, якими вона володіла.

Погляди Антоновича на державу і українську державність

Критичні погляди Антоновича на традиційні еліти і роль, яку вони відігравали в історії, віддзеркалювались у його ставленні до держави. Особливо він був критичний до ролі Польської держави і польської історіографії, яку Антонович розглядав як апологетичні писання на користь Польської держави. У рецензії історичного роману Г. Сенкевича «Ogniem i mieczem» Антонович написав, що більшість польських письменників у своєму тлумаченні україно-польських відносин слідували цій державницькій традиції. В іншій рецензії Антонович написав, що польська історіографія була відстала і загрузла в нормах вісімнадцятого століття, тому що не включила плодів європейської прогресивної думки і не була критичною до свого власного минулого.

Критика Антоновичем роману Сенкевича оголила імперіалістичну ідеологію, на яку спиралися праці про Україну більшості польських письменників. Він писав, що ці письменники вірили в те, що Польська держава, підтримувана шляхтою, мала велику культурну місію в Україні — цивілізувати регіони Русі, які опинилися в межах кордонів Польської держави. В розгромному вердикті цієї тези і шляхетської культури, Антонович підсумував, що польська шляхта «была не символом культуры и порядка, а скорее симптомом отсталости и культурной аберрации самого польского общества».

Грушевський писав, що Антонович негативно ставився навіть до ідеї держави. Це ставлення, підсумовував він, базувалося на історичному українському протистоянні домінуванню чужоземних держав; асиміляції традиційного недовір'я польської шляхти стосовно сильної державної влади; протистоянні авторитарній Російській державі, яке поділяло багато ліберальних та радикальних представників російської інтелігенції; і також на ідеях українських слов'янофілів, кириломефодіївців та російських слов'янофілів (через Костомарова й Іванишева), зокрема, на їхній ідеї протистояння держави і суспільства. Потрібно також додати, що Антонович був під впливом скептицизму й навіть негативного ставлення до державної влади радикального європейського мислителя П'єра Прудона.

Але висновки Грушевського про ставлення Антоновича до держави є занадто однобічними. Антонович ставився скептично до державної влади і був критичним стосовно ролі, яку відігравала держава як інструмент традиційних еліт. Його ставлення можна з більшою готовністю описати як амбівалентне, і воно залежало від його оцінки ролі, яку відігравала держава щодо поліпшення матеріального і духовного життя своїх громадян.

У своїй рецензії роману Сенкевича Антонович писав, що держава являла собою одну з вищих форм народного життя, і що підтримка державі була б сильнішою серед культурних осіб, якби вони могли ототожнити себе з засадами, на яких ця держава стояла. Сучасні європейські держави, доводив він, були інституціями, які захищали не тільки добробут суспільства, а й моральні цінності — свободу совісті і повного інтелектуального розвитку. Державна влада, писав Антонович, має розглядатися у світлі наявності чи відсутності справедливого і неупередженого ставлення до всіх її громадян, без огляду на приналежність до соціальної групи, національності або стану особи в суспільстві. Ідея держави, підсумовував він, повинна бути однаково близькою для усіх її громадян.

Антонович справді розглядав державу критично і скептично, але висловлював також її бажаність відігравати позитивну роль в історії. У своїй статті «Погляди українофілів» він підтримував ідею федеральної держави, але за умови, що держава буде справедливою, гарантуватиме рівні права для всіх її громадян, з національними правами. Отже, не можна вважати Антоновича закостенілим антидержавником, але радше — гострим критиком держави, що є, безумовно, сумісним з його безкомпромісними поглядами на еліти, їхні ролі в історії і в сучасних справах.

Антонович був послідовним у застосуванні безкомпромісних стандартів до тих, хто намагався будувати українську державу в минулому. Він не виявляв у своїх писаннях симпатії до державотворчих зусиль найталановитіших політичних провідників України, таких, як князь Данило Галицький з Галицько-Волинського князівства, або гетьман Іван Мазепа, тому що вони діяли, на його думку, проти інтересів народу. З другого боку, він висловлював симпатію до державотворчих зусиль гетьмана Петра Дорошенка, тому що розглядав їх як спрямовані в інтересах простих людей. Він також прихильно оцінював інших провідників, які діяли в інтересах народних мас, таких, як Іван Гонта і Семен Палій. Антонович схвально оцінював козаків як захисників національних прав України аж доти, доки вони захищали також засади рівності своїх членів і заохочували визволення селянських мас від кріпацтва. Але тільки-но козаки, зокрема, старшина, почали вибудовувати новий соціальний лад і державу, базовану на соціальних і економічних привілеях козацької старшини, він перетворився із захисника козаків на їхнього критика.

Грушевський писав, що для Антоновича, який мав негативні погляди на державу, було легше сприйняти бездержавність української нації — як у минулому, так і в тогоденні — позитивною властністю. Українці були, на його думку, не тільки не зацікавлені, а й у їхньому характері не було навіть нахилу до державотворчості. Ця антидержавницька позиція, підсумовував Грушевський, приходить крізь всі писання Антоновича, в яких він протиставляв вільне, жваве і творче суспільство громад державним інституціям, які душили і пригнічували суспільство. Як антитезу ідеї держави Антонович пропонував ідею громади та ідеали, за які вона стояла в українській історії. Для Антоновича ідеї демократії і соціальної рівності історичних українських громад служили джерелом натхнення і поводирем його діяльності як провідника й учасника українського національного руху.

Безумовно, Грушевський схопив дух скептицизму Антоновича щодо держави і його ідеалізацію української громади, але його загальна оцінка поглядів Антоновича на українську державність також є однобічною. Підсумовуючи погляди Антоновича на питання української державності, можна дійти висновку, що вони були такими само амбівалентними, як і його ставлення до держави та державної влади взагалі. Важливо пам'ятати і те, що Антонович був переконаним еволюціоністом, чиї власні погляди еволюціонували з плином часу, і його писання мусять розглядатися у контексті царської Росії другої половини дев'ятнадцятого століття.

Євген Чикаленко написав у своїх спогадах, що коли Антонович відвідав Галичину, то побачив, що український рух там вступив на політичну арену, і він усвідомив, що «колись настане час, що й по цей бік Збручу воно прийме такий самий характер. Хоч у своїй знаменитій полемічній брошурі з українофобом проф. Флоринським «По вопросу о галицком литературном языке» він не говорить про це (що йому молодь ставила особливо в провину), але не писав він того тільки з цензурних умов, а в дійсності він певен був, що український рух колись прийме і політичний характер».

Антонович чітко бачив, що політична фаза йшла услід за культурною фазою розвитку національних рухів. Це стає очевидним з його коментарів про європейську історію дев'ятнадцятого століття, які він зробив під час проведення приватних лекцій для студентів у своєму помешканні в 1895—96 рр. і які пізніше були опубліковані в праці «Бесіди про часи козацькі». У них Антонович наголошував, що характерною властивістю історії вісімнадцятого століття було відродження бездержавних націй. Процес національного відродження, за переконанням Антоновича, відбувся таким шляхом, який був універсально чинним і першим кроком якого була домагання культурних прав з метою законодавчого захисту національної культури. Першою національністю, яка почала цей процес серед слов'ян, були чехи, від яких рух за культурні права поширився на інші слов'янські народи. В Україні кириломефодіївці були першими, хто поєднав культурні завдання з політичними цілями. З упровадженням конституційного режиму на землях України, які були під Австро-Угорщиною, українці там отримали можливість мати правову базу для боротьби за національні права. Антонович передбачав, що перемога отримання національних прав в Україні під російським панування прийде пізніше. Він зазначав, що саме власні інтереси штовхали великі держави на поступки національностям, що пробуджувалися, якщо вони ставили вимоги, які корінилися у сучасних, універсально чинних, прогресивних засадах.

Можна з усією переконаністю підсумувати, що Антонович не вірив у те, що питання існування чи неіснування української державності в минулому належало до низки критично важливих. Він був критичним і скептичним з приводу державної влади взагалі, і питання української державності не змусило Антоновича ставитися до нього з меншою часткою скептицизму. Важливо, що Антонович не вбачав у заснуванні незалежної української держави завдання українського національного руху, провідником якого він був. Питання культурного рівня і культурних завдань були значно важливіші для нього як історика і для громадського діяча. Таким чином, питання української державності просто не було для Антоновича на порядку денному.

Висновки

Потрібно погодитися з оцінкою Грушевського, що натхнення і джерело наукової праці Антоновича — у його щирій любові до українського народу, революційним, проте й далі інстинктивним і стихійним повстанням якого проти феодалізму і привілей він симпатизував. Він ідеалізував те, що бачив як прояви його високих культурних і соціальних інстинктів, його людського характеру і досконалих етичних принципів та послідовної боротьби за встановлення справедливого суспільства. Він був так захоплений цими принадними характеристиками, що був готовий простити цій нації її менш привабливі риси — і тогодення, і минулого, які він розглядав як такі, що були спричинені низьким рівнем свідомості, культури та освіти. Всі історичні поразки, яких зазнав український народ, він також приписав бракові його культурної та політичної освіти. Але якщо Антонович був вибачливий до народу, то його ставлення до провідників, вищих верств та еліти відзначалося значно більшою суворістю, критикою і вимогливістю.

Антонович ідеалізував козаків, зокрема запорозьких, те, що українська нація бачила втілення в житті її ідеалів у козацтві, особливо в Запорозькій Січі. Саме Запорозька Січ була тим місцем, писав Антонович, де старих громадських традицій дотримувалися з найбільшою ретельністю, і де, як вірив український народ, існував таки ідеальний соціальний і політичний лад. Саме там він міг застосувати на практиці «свої давні вічеві інстинкти: тут усі були вільні, рівноправні, тут не було інших станів, крім козацького. Всі уряди, духовні і світські, займали виборні люди і всі справи довершалися волею віча — козацької ради, або сільської громади»

В українській історіографії особистість Антоновича можна розглядати як проміжну фігуру. Ідеї романтичного народництва, найсильнішим виразником якого був Костомаров, безумовно, вплинули на його праці, але таку саму роль відіграли і твори французьких раціоналістів та енциклопедистів. Так само він був під сильним впливом позитивізму. Історик Осип Гермайзе писав, що Антонович і Олександр Лазаревський представляли нове покоління істориків, що спиралися на раціоналізм і позитивізм, послуговувалися статистикою, звертали увагу на економічні розвитки і підпирали свої праці ретельною документацією. Цих істориків, доводив Гермайзе, можна назвати реалістами-народниками. Але хоч би як там було, Антонович ніколи повністю не затінив своїх романтичних поглядів.

На думку Гермайзе, в рамках російської історіографії Антонович був регіональним істориком. Проте в українській історіографії він відомий, окрім іншого, як творець демократично-національної, тобто демократично-народницької концепції української історії, і це було його головним досягненням. У філософії історії Антоновича історичний процес розглядався здебільшого як боротьба ідей, в якій ці ідеї, переважно через соціальні групи, були головними носіями цих ідей. У багатьох своїх історичних працях Антонович прагнув показати, що український народ мав свою власну, незалежну національну ідею, за яку він боровся упродовж усієї своєї історії. Тому український історичний процес був органічним, віковдавнім процесом, який зосереджувався навколо провідної ідеї. Як історик Антонович бачив своє завдання у тому, щоб чітко визначити цей ідеал і описати боротьбу українського народу за його досягнення.

Потрібно сказати, що в історичних працях Антоновича зображено епізоди тривалого шляху українського народу до своєї свободи, тобто національного і соціального визволення, яке Антонович прирівнював до втілення у життя його громадських ідеалів. Він усвідомлював, що остання фаза цього процесу відбувалася у широкому контексті подвійних — демократичних і національних — революцій, рухів та перетворень, що почалися у Європі наприкінці вісімнадцятого і початку дев'ятнадцятого століття. Треба визнати сьогодні, що тлумачення Антоновича та його народницькі погляди можуть бути застарілими, ідеалізованими і подекуди наївними, але в контексті його часу і в рамках Російської імперії вони були модерними і прогресивними.

Як провідник народницької української інтелігенції, Антонович вбачав своє головне завдання — а також завдання своїх однодумців з «Київської громади» — не очолювати і вести народ за собою, але допомогти йому і взяти участь у боротьбі для втілення у життя його ідеалів. Це включало, в першу чергу, — і було найголовнішим, — досягнення культурних цілей, тому що Антонович не хотів, щоб українці зазнали поразки в їхньому намаганні досягти визволення, як це було в минулому, що він приписував культурним чинникам. Це пояснює, чому він та інші члени «Громади» зосередилися, в основному, на культурній праці.

Досягнення культурних цілей тоді було підґрунтям, яке потрібне українцям, щоб уможливити втілення їхніх виплеканих громадських цілей. Державність, як вірив Антонович, не була тією важливою ціллю, про яку українці мали дбати або прагнути здобути. Ця політика та народницька ідеологія, на яку вона спиралася, були затаврувані пізнішими поколіннями українських активістів та інтелектуалів як аполітичне українофільство.

Проте всі історичні твори та культурна праця Антоновича зробили внесок у процес закладання підвалин української державності — і цього не можна заперечити. На початок двадцятого століття український національний рух, який Антонович намагався зосереджувати на культурній праці, почав перетворюватися на масовий рух. Були сформовані політичні партії, і ідея політичної автономії — навіть незалежності — широко обговорювалася серед української молоді та інтелектуалів. Після революції 1905 р. і незадовго до своєї смерті в 1908 р. Антонович сам переконався, що настав час підтримувати політичну боротьбу. Відповідно, коли Російська імперія впала в 1917 р., саме його студент і видатний український історик Михайло Грушевський очолив Україну і вів її до автономії, а потім до незалежності, на жаль, тоді недовготривалої.

Літній відпочинок

Рожеві мрії на тлі смітника,

або Чому в Миколаєві у розпалі купального сезону закрили пляжі

Припис головного державного санітарного лікаря м. Миколаєва В. Ганусовського щодо отого закриття оприлюднено через кілька днів після відвідин кореспондентом ряду прибережних зон масового відпочинку. І для мене поява такого припису не стала несподіваною, певніше, навпаки — закономірною.

...«Стрілку» вважають у Миколаєві не тільки найстарішим, а й найупорядкованішим міським пляжем. Що ж, деякі ознаки цивілізації тут справді є: кілька фонтанчиків питної води, душова установка, туалет, лавки, урни. Сміття, схоже, своєчасно збирають і вивозять. Десь близько трьох десятків років, розповідають завсідники «Стрілки», пісок тут не оновлювався й перетворився, по суті, на брудний порох, дно замулилося, почав розростатися очерет. Тепер-от, — кивали в бік працюючого земснаряду, — намивають, спасибі, чистий пісок — загоряти й купатися буде приємніше... Та чи в розпал купального сезону варто те робити? Чи то у квітні—травні не передбачали, що влітку сюди прийдуть тисячі відпочивальників?

З гурту дітей, що купаються неподалік, раптом лунає полохливий крик — і весь гурт умить опиняється на березі. В річці, на їхньому місці, лиш пирхає водою величезний собацюра.

— Та чого ви злякалися? — гукає дітям молодик у плавках. — Він не кусається!

Собак на березі чимало — купаються, лежать, бігають поміж людей. Як правило, без намордників. «То біда наша, яку самотужки здолати не можемо, — скаржаться працівники пляжу. — Тут би пост міліцейський встановити...» Варто б. І не тільки з огляду, аби перепинити шлях тим, хто веде сюди собак. Поряд з відпочивальниками двоє хлопців та дівчина вимивають до блиску своє авто. Далі ще машини впритул до води...

Після «Стрілки» вже не дивувався «порядкам», що їх уздрів на «Намиві». Виник він усього кілька років тому й навіть офіційного статусу пляжу ще не має. Таке собі місце масового відпочинку населення. Якого тут, однак, не менше, аніж на «Стрілці»: і старе, й мале висипало на берег з численних багатоповерхових будинків житлового масиву з такою самою назвою — «Намив», є приїжджі й з інших мікрорайонів міста. А туалету, даруйте, на пляжі — жодного. Хтось біжить до недалекої власної оселі, а хтось... Скрізь купи сміття, чимало його й у прибережній воді.

Молодиця з двома дітками розчистила для себе місце, застелила його ковдрою, мовила чи то сама собі, чи то для оточуючих:

— Розумію, у міських властей грошей на все не стачить, навіть, можливо, на прибиральника. Так знайдіть якусь комерційну структуру, зацікавте її. Вона, будьте певні, не тільки сміття прибере, фонтанчики з питною водою, душові установки, туалети спорудить, а й різні там атракціони обладнає, водні велосипеди й човни на прокат видаватиме...

— Бач, як розмріялася, — перервав дідусь, що сидів неподалік. — Хоча б справді сміття щодня прибирали. Бо навідається санстанція — й того, що маємо, не матимемо...

Мов у воду старий дивився.

«У зв'язку з незадовільними показниками якості річкової води за індексом (далі — перелік усього того шкідливого й хвороботворного, що виявлено і що значно перевищує гранично допустимі показники. — Авт.) закрити міські пляжі «Стрілка», «Океан» та місця масового відпочинку населення «Яхт-клуб», «Намив» для купання. Встановити у вказаних місцях відпочинку попереджувальні щити щодо заборони купання й рибної ловлі», — це із згаданого на початку матеріалу припису головного санітарного лікаря. Та чи зважать миколаївці, коли так нестерпно палить сонце й так заманливо кличе до себе прохолода річки, на отой припис та на оті щити? Адже Канари їм, відомо, не світять — залишається лише рідний Південний Буг. Але ж і науку не таких уже й далеких «холерних» ситуацій не слід забувати. Не тільки, звичайно, простим миколаївцям. А й передусім місцевим владним структурам.

Георгій ВОРОТНЮК.

Миколаїв.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Мир, труд, піт...

Чудові пейзажі гірськолижного курорту в містечку Брезовиця (Косово) українські військовики бачать лише з бійниць БРДМів та броньованих «хаммерів». Солдатський піт, що струменить з-під сталевих шоломів, заважає милуватися краєвидами. Для наших хлопців головне завдання тут — оберігати нетривкий мир між сербами й албанцями, встановлений міжнародними збройними силами. До складу цих сил входить і українсько-польський батальйон. Можна сказати, що це найбільш професіональний підрозділ серед миротворців нашої армії. Багато військовослужбовців досконало знають іноземні мови, мають досвід миротворчих операцій в інших гарячих точках планети. Тут виховується еліта наших Збройних сил, до якої потрібне дбайливе ставлення держави.

Олександр КЛИМЕНКО.

Київ—Приштина—Брезовиця—Митровиця.

Фінансовий звіт ЗАТ "Відкритий інвестиційний фонд "Радінвест" на 01.07.2001 р.

Юридична адреса: 04050, м.Київ, вул. Мельникова, б. 12
Поштова адреса: 02160, м.Київ, вул. Каунаська, б. 3/10
ЗКПО: 20403467
Телефон: (0-44) 559-12-81; 566-93-74

АКТИВ	На кінець звітного періоду, тис. грн.
I. Необоротні активи	
Основні засоби:	
-залишкова вартісчть	1,9
Довгострокові фінансові інвестиції:	
-інші фінансові інвестиції	634,6
Усього за розділом I	*634,9*
II. Оборотні активи	
Векселі одержані	
Дебіторська заборгованість за товари, роботи послуги:	
-чиста реалізаційна вартість	92,7
Дебіторська заборгованість по розрахунках:	
-з бюджетом	0,7
Грошові кошти та їх еквіваленти:	
- в національній валюті	7,1
Усього за розділом II	
БАЛАНС	**737,0**

ПАСИВ	На кінець звітного періоду, тис. грн.
I. Власний капітал	
Статутний капітал	393,2
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	(11,8)
Усього за розділом I	*405,0*
IV. Поточні зобов'язання	
Поточні зобов'язання за розрахунками:	
-з учасниками	0,0
Усього за розділом IV	*0,0*
V. Доходи майбутніх періодів	
БАЛАНС	**737,0**

Звіт про фінансові результати ЗАТ "Відкритий інвестиційний фонд "Радінвест" на 01.07.2001 р.

1. Фінансові результати

Стаття	За звітний період, тис. грн.
Доход (виручка) від реалізації продукції	36,8
Собівартість реалізованої продукції	29,8
Валовий:	
прибуток	7,0
Адміністративні витрати	1,0
Витрати на збут	0,7
Інші операційні витрати	2,0
Фінасові результати від операційної діяльності:	
прибуток	3,3
Інші фінансові доходи	0,3
Чистий:	
прибуток	3,6

Довідка про вартість чистих активів ЗАТ "Відкритий інвестиційний фонд "Радінвест" на 01.07.2001 р.

1.Розрахунок вартості чистих активів

	На початок звітного періоду Вартість по балансу	На кінець звітного періоду Вартість по балансу
1	**3**	**5**
1.Активи фонду		
1.1. Основні засоби за залишковою вартістю (01-02)	2,3	1,9
1.4. Довгострокові фінансові вкладення (58)	644,6	634,6
1.9. Розрахунки з дебіторами:		
а) по векселях одержаних (59)		
б) з бюджетом (68)	0,7	0,7
д) з іншими дебіторами (70, 71, 74, 76, 79) в тому числі: привтизаційні папери в розрахунках за об'єкти приватизації, внутрішньогосподарські розрахунки	474,6	92,7
1.11. Грошові кошти:		
б) розрахунковий рахунок	11,9	7,1
1.13. Разом активи фонду (рядки 1.1-1.12)	*1134,1*	*737,0*
2. Зобов'язання фонду		
2.8. Розрахунки з кредиторами:		
и) з іншими кредиторами (71, 76, 79)	394,5	0,0
2.10 Разом зобов'язання фонду (рядки 2.1-2.10)	*394,5*	*0,0*
3. Вартість чистих активів (рядки1.13-2.10)	**739,6**	**737,0**
Для інвестиційного фонду:		
7. Кількість акцій та інвестиційних сертифікатів в обігу	1 450 315	1 450 315
8. Кількість інвестиційних сертифікатів (шт.):		
-розміщених серед юридичних осіб	663 915	663 915
9. Вартість чистих активів в розрахунку на акцію та інвестиційний сертифікат в обігу (3:7)	0,510	0,508

Довідка про фінансові вкладення ЗАТ "Відкритий інвестиційний фонд "Радінвест" на 01.07.2001 р.

№ п/п	Вид цінних паперів з розбивкою по емітентах	Балансова вартість, тис. грн.	Номінальна вартість, тис. грн.
	Акції		
1	ВАТ "Червоний Жовтень"	0, 8925	0, 595
2	ВАТ "Воронізький цукровий з-од"	0, 8925	0,1615
3	ВАТ "Київський міський молочний завод № 3"	0, 8925	3, 54875
4	ВАТ "Городищенський цукрово-рафінадний комбінат"	32,193	5, 3655
5	ВАТ "Пальмірацукор"	34, 81583	80,670
6	ВАТ "Чортківський цукровий завод"	34, 998	384,92575
7	ВАТ "Запоріжгаз"	5, 25	4,875
8	ВАТ "Київський дріжджовий завод"	1, 050	1, 4
9	ВАТ "Теофіпольський цукровий завод"	0,00044	0,00011
10	ВАТ "Баглійкокс"	10, 5	74, 75
11	ВАТ "Луцький картонно-руберойдовий комбінат"	2, 73	6, 24
12	ВАТ "Миколаївгаз"	1, 05	0, 75
13	ВАТ "Чортківський райагрохім"	1, 3335	31, 877
14	ВАТ "Орільський цукровий завод"	33,6009	8,40025
15	ВАТ "Смілянський цукровий комбінат"	45, 56132	1, 57325
16	ВАТ "Бахмачм"ясокомбінат"	6,009	6,009
17	ВАТ "Куп'янський цукровий комбінат"	24,43572	65,41725
18	ВАТ "Золотоніське РТП"	5,5042	27,521
	Векселі		
1	ДП "Пальміра"	300,0	300,0
2	ДП "Пальміра"	92,87535	92,87535
	ВСЬОГО	**634,58476**	**1 096,9656**

Центр Комерційного Права **Deloitte Touche Tohmatsu**

конкурс на посаду

КЕРІВНИКА ВІДДІЛУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

- вища юридична освіта
- мін. 5 років юридичного досвіду та управлінського досвіду
- бажане знання англійської мови

Просимо надсилати резюме та супровідного листа англійською та українською мовами на адресу електронної пошти: profdev@clc.com.ua

---

Господарський суд Дніпропетровської області (49600, м. Дніпропетровськ, вул. Куйбишева,1-а) за заявою Української державної інноваційної компанії в особі Дніпропетровського регіонального відділення порушив справу № Б24/177/01 від 28.05.2001 р. про банкрутство Товариства з обмеженою відповідальністю «Медіком». Код ОКПО 24226329. 49005, м. Дніпропетровськ, пр. Карла Маркса,15, к.14, п/р 26009000108305, в ДФ АТ «Укрінбанк», МФО 305590. Розпорядником майна, згідно ухвали Б24/177/01 від 02.08.2001 р., призначено Рябчій С. В., ліцензія № 000052. Претензії кредиторів приймаються в місячний термін з дня оголошення об'яви.

ПП «Електромаркет» (ідентифікаційний код 24940771) зареєстроване Радянською РДА м. Києва 31.07.1997 року повідомляє про свою ліквідацію. Претензії приймаються протягом одного місяця по адресу: м. Київ, вул. Салютна,14.

Центр Комерційного Права **Deloitte Touche Tohmatsu**

конкурс на посаду

КЕРІВНИКА ВІДДІЛУ ЗАКОНОДАВЧОГО РОЗВИТКУ

- вища юридична освіта
- мін. 5 років юридичного досвіду та управлінського досвіду
- бажане знання англійської мови

Просимо надсилати резюме та супровідного листа англійською та українською мовами на адресу електронної пошти: legdev@clc.com.ua

---

ТОВ «Фарсаж» (ідент. № 21669316), повідомляє про реорганізацію шляхом приєднання до **ТОВ «Аметист»** (ідент. код № 31238408).

---

10 июля 2001 года
была создана
«Страховая группа «ДАСК»,
в состав которой входят Днепропетровские страховые компании **«ДИСКО», «ДАСК», «ДАСК-СП»,**
и ряд страховых посредников.
Консолидированный уставной фонд Страховой группы составляет **3 865 169 EURO.**
Председатель СГ — Омельченко Николай Григорьевич.
Исполнительный директор СГ — Сыроватко Станислав Владимирович.
Принимаются предложения о сотрудничестве.
Наш адрес: Украина 49000, г. Днепропетровск, ул. К. Либкнехта,4 «Д».
E-mail: dask@dask. dp. ua.
Справки по телефону: 32-09-75.
Факс: 32-09-81.

Ліквідатор ВАТ «Мезенівський цукровий завод»

повідомляє, що згідно з рішенням Комітету кредиторів ВАТ «Мезенівський цукровий завод» виставляється на продаж майно банкрута ВАТ «Мезенівський цукровий завод».

До продажу пропонується:

— технологічне та спеціальне обладнання ВАТ «Мезенівський цукровий завод»;

— окремі інвентарні одиниці по виробництву цукру;

— запасні частини.

Ознайомитися з майном ВАТ «Мезенівський цукровий завод» можна за адресою: с. Мезенівка, Краснопільський р-н, Сумська область. *Тел. для довідок: (044) 261-04-65. Ліквідатор — Лінкевич Олег Миколайович.*

Ліквідатор підприємства — банкрута **СП «Лебединський плодоконсервний завод»** (Ухвала Арбітражного Суду Сумської області № 4885-4/135 від 24.05.2001 року) реалізує майно банкрута: цілісний майновий комплекс «Лебединський плодоконсервний завод».

З пропозиціями звертатися за адресою:
Україна, м. Суми, вул. Кірова,25, офіс 905, 40030.
Телефон 8(0542) 218-869.

Господарський суд Дніпропетровської області (49600, м. Дніпропетровськ, вул. Куйбишева,1а) 26.07.2001 р. по справі № Б26/131/00 постановив визнати ВАТ «Губиниський елеватор» (51023, м. Дніпропетровська обл., Новомосковський р-н, смт. Губиниха, вул. Шосейна,1; р/р 26003200021001 в АК АПБ «Україна», м. Новомосковськ, МФО 305125, код за ЄДРПОУ 00953875) банкрутом і відкрити ліквідаційну процедуру.

Ліквідатором призначено Гришина М. А. (ліцензія № 000086). ***Тел.: (0562) 37-96-17.***

Урядовий орган державного управління Державна служба заповідної справи

оголошує конкурс на заміщення вакантних посад:

- Начальника відділу державного управління та контролю;
- Головного спеціаліста відділу — юрисконсульта відділу адміністративно-господарського забезпечення;
- Головного спеціаліста відділу економіки та планування;
- Головного спеціаліста відділу бухгалтерського обліку та звітності.

З умовами конкурсу та вимогами до конкурсантів можна ознайомитись під час подання документів до Державної служби заповідної справи.

Документи на конкурс приймаються протягом місяця з дати опублікування оголошення.

Документи подаються за адресою: 01014, м. Київ, вул. Тимірязівська, 1.

Довідки за телефоном: (044) 295-26-47, 295-35-72.

Конкурсна комісія.

Господарський суд Одеської області (65032, пр-кт Шевченка, 4) за заявою ПСП «Респект-А» порушив справу № 17-2-28/01-5491 про визнання банкрутом РАКП «Вільна Україна» (67661, Одеська область, Татарбунарський район, с. Глубоке, вул. Жовтнева, 56; код — 21030057; р/рахунок № 26007200341001 в Татарбунарському ТОБВ Одеської дирекції АК АПБ «Україна» МФО 328566). Розпорядник майна — Дворніченко Олександр Олексійович (ліцензія № 000099 від 13.01.2000 р.).

До відома акціонерів Ліквідаційна комісія «Закритого акціонерного товариства «Славутич-Руда»

повідомляє, що 28 вересня 2001 р. о 10.00 за адресою: м. Комсомольськ, вул. Миру, 24, к. 302 відбудуться загальні збори акціонерів Закритого акціонерного товариства «Славутич-Руда», м. Комсомольськ, Полтавської обл., **порядок денний:**

1. Затвердження ліквідаційного балансу товариства.
2. Затвердження рішення ліквідаційної комісії щодо скасування реєстрації випуску акцій.
3. Вирішення інших питань, пов'язаних з ліквідацією товариства.

Реєстрація учасників зборів з 8.00 до 9.00 28.09.2001 р.

Для реєстрації слід мати доручення та документи, що засвідчують особу.

Довідки за телефоном: (05348) 2-52-81.

Фотофакт

У кожного своє хобі: один усеньке літо чаклує біля бджілок, другий любить прокидатися під заливчасті пісні півнів і розводить курей на балконі, а Борис Виблов, директор Генічеської дослідної станції, що на Херсонщині, уже кілька років вирощує страусів. Просто так, для душі.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Генічеськ.

А я роблю так

І підлога як нова

Керамічні плитки, якими покрита підлога, в процесі експлуатації відвалюються або ламаються. В такому разі їх необхідно поміняти. Я роблю так.

Якщо плитка ціла, зубилом зчищаю прилиплий до основи розчин, старанно вичищаючи з заглибин крихти. Потім кладу її на цементному розчині або на клеї ПВА з цементом, притискуючи зверху дошкою і вирівнюючи легким постукуванням молотка. Розчин, який виступає зі швів, відразу прибираю, а нову плитку протираю вологою ганчіркою. Дошку залишаю на декілька діб, аби запобігти зсуванню чи перекосу.

Михайло ЗАБУЖИН.

Харків.

Поради рибалкам

Замість якоря — буйок

Навіть у багатих на рибу водоймах вона не завжди попадається рибалці. Та ось знайдено місце, де риба «стоїть», — кинуто з човна якоря. Однак через деякий час знову треба переїздити. У мене для такого випадку є буйок на шнурі з 30-грамовим грузилом. Кидаю буйка у воду, який мовби забиває потрібне місце. До нього можна знов підпливти на човні з будь-якого боку і стати на якір.

Петро МАТВІЙЧУК.

Сосниця
Чернігівської області.

Будьте здорові!

Ліки завжди під рукою

Хочу нагадати народний метод лікування опіків. Біль швидко вгамується, якщо прикласти до ураженої опіком шкіри потерту сиру картоплину. Через 15 хвилин потрібно замінити картопляну маску на нову і тримати на обпеченому місці ще стільки ж. Потім змити картоплю і прикласти капустяний листок ще на десять хвилин. Будьте певні, на місці опіку навіть не з'явиться пухир.

Марія ГРАБОВСЬКА.

Бердичів Житомирської області.

Народний календар

Не радій великому посіву, а радій гарному врожаю

10 СЕРПНЯ — Смоленської ікони Божої Матері. Цього дня не перевозять і не скиртують збіжжя, щоб не погоріло, а біля кіп та стіжків кладуть шкаралупи зі свячених крашанок.

12 СЕРПНЯ — Сили, Івана-воїна. Біля ікони ставлять свічку, перевернуту догори. Якщо вона горить, то крадій мучиться. Починають сіяти озимину.

14 СЕРПНЯ — Маковія і перший Спас (медовий, мокрий). Перше свято, з яким пов'язують закінчення літа. Готуються відлітати у вирій птахи.

15 СЕРПНЯ — Стефана. Час косити отаву.

16 СЕРПНЯ — Антона. За цим днем прогнозують погоду в жовтні. Вітер з вихорами — на сніжну зиму.

Прикмети серпня

- Якщо хмарно, але бджоли не ховаються у вулик, а летять у поле — дощу не буде.
- Встановився східний вітер — припиняться літні дощі.
- Уранці з'являються густа роса й туман — на паркий день.

Усміхніться!

Швидко бігає

На зупинці стоять два приятелі.

— Колю, як ти гадаєш, який вид транспорту найшвидший? — запитує один другого.

— Звичайно, тролейбус!

— Чому?

— Диви, як бігає на прив'язі. А якщо його відв'язати?

Максим РІПКО.

Житомир.

З метою безпеки

Приходить «новий» до стоматолога, роззявляє рота, а там на всіх зубах золоті і платинові коронки. Лікар питає:

— На що скаржитеся?

— Ні на що. Будь другом, постав сигналізацію. За мною не заіржавіє, ти ж знаєш!

Б. КОСТІВ.

Івано-Франківськ.

Корисно знати

- Не виливайте воду, в якій варили яйця (без солі), гущу з кави або чаю — це прекрасний засіб для поливання квітів.
- Якщо ви проткнете яйце голкою, під час варіння воно не трісне.
- Якщо ви зробите 2—3 надрізи на рибі перед тим, як смажити, вона збереже форму і шкірка її залишиться непошкодженою.

Заради здоров'я людини

Це цікаво

Відомо, що довге сидіння за комп'ютером шкодить зору.

Адже очі налаштовані для роботи лише при природному освітленні, а зображення на моніторі набагато яскравіші від зображення навколишнього світу. Крім того, очі «бігають» по монітору вдвічі швидше, ніж під час читання. Саме тому після довгої роботи за комп'ютером очі червоніють, болять, з'являються спалахи, літають мушки. До речі, від захоплення комп'ютером страждає не лише зір. Якість інформації, що надходить у мозок через очі, впливає і на стан головного мозку: з'являється роздратування, агресивність і не допомагають жодні окуляри —ані рожеві, ані дифракційні. Тому і не дозволяється працювати за комп'ютером довше 4-5 годин без перерви.

Таїсія СОЛОГУБ.

Дніпропетровськ.

Астрологічний прогноз

на 13 — 19 серпня 2001 року

Слушний час для обговорення поточних і перспективних планів.

ОВЕН. На цьому тижні ви зможете розв'язати багато поточних проблем, пов'язаних з домівкою і сім'єю, особливо з оформленням якихось важливих документів.

ТІЛЕЦЬ. У цей період спілкування приноситиме задоволення, і ви говоритимете про кохання, свої переживання або аналізуватимете свої почуття. Цей тиждень можете використати для проведення з дітьми виховних бесід.

БЛИЗНЯТА. В найнесподіваніший спосіб у вас може змінитися стереотип спілкування, а також приятельське оточення. Можливо, вас поставлять перед необхідністю робити те, чого ви не планували — вирушити туди, куди не збиралися, або сидіти вдома, коли планували поїздку.

РАК. На початку тижня ви зіткнетеся з непередбаченими фінансовими проблемами. Це — або невиплачена вчасно зарплата, або надмірні витрати. Корисними в цей період можуть бути заплановані різноманітні ституї, поїздки, знайомства або початок циклу навчання.

ЛЕВ. На початку тижня ви відчуватимете неспокій, перебуватимете у владі поривань, через що впадатимете в крайнощі. Бажання не підкорятись обставинам і волі інших людей може призвести до кризи у стосунках з партнерами.

ДІВА. Несподівані обставини можуть порушити ваш спокій і самоту. Можливо, доведеться виконувати роботу, з якою ніколи не мали справи. Зберігайте емоційну рівновагу, щоб не погіршити своє здоров'я. До активної громадської діяльності краще не приступати.

ТЕРЕЗИ. Вам, можливо, через дітей або коханого, доведеться відмовитися від своїх планів. У цей час сприятливим буде таємне спілкування, листування з особами, які перебувають далеко від вас. Можливі переживання через листи, розмови або побачення.

СКОРПІОН. На початку тижня може різко нагадати про себе ваше прагнення до незалежності, бажання вийти з-під контролю батьків або домашніх. Зневага до своїх сімейних обов'язків може призвести до конфліктів у сім'ї і бурхливого з'ясування стосунків.

СТРІЛЕЦЬ. Не засмучуйтесь, якщо у вас виникнуть непередбачені обставини, пов'язані з вашим або чужим несподіваним рішенням змінити плани. Цей тиждень сприятливий для обговорення ваших професійних ідей і цілей. Ви можете поставити перед собою перспективні завдання, пов'язані із змінами на роботі.

КОЗЕРІГ. Ви повинні бути уважні під час розв'язання фінансових питань, особливо якщо здійснюєте несподівані покупки. Це може призвести до ще більшого заплутування вашого матеріального становища.

ВОДОЛІЙ. Ваше нестабільне становище може призвести до кризи у відносинах з партнерами і подружжям. Займіться краще обговоренням питань отримання спадщини, розподілу прибутків і розміщення капіталу або питаннями, пов'язаними з чужими грошима.

РИБИ. Непередбачені обставини можуть свідчити про вашу залежність від таємних або тіньових елементів, а кожні дії можуть похитнути ваше становище або призвести до тимчасового погіршення здоров'я, до порушень енергетики організму.

Скажи мені, як тебе звати

Хочеш вір, хочеш не вір...

Сучасна наука про числа (нумерологія) вважає, що кожному імені відповідає певне число-код. Багато містиків вірить, що ця цифра впливає на людину, на її характер, манери. У багатьох іменах це число залишається спірним. Та все ж деякі мають свій справжній код.

Олександр — 9, Борис — 2, Володимир — 2, Геннадій —4, Дмитро — 7, Єгор — 8, Іван — 2, Кирило — 4, Лев — 4, Максим — 6, Микита — 5, Олег — 1, Павло — 4, Родіон — 8, Святослав — 1, Едуард — 9, Яків — 1. Алевтина — 6, Валентина — 3, Галина — 8, Дарія —6, Євгенія — 5, Жанна — 4, Зінаїда — 6, Ксенія — 5, Лариса — 8, Майя — 5, Оксана — 1, Поліна — 9, Раїса — 4, Світлана — 6, Тамара — 1, Фаїна — 4, Яна — 4.

Ну, а тепер вам залишається всього лише знайти свій код і зіставити з вашим характером.

1 — Особистість, сповнена енергії та бажання діяти, особливо в стресових ситуаціях.

2 — Людина мінливого характеру, емоційного та внутрішнього неспокою.

3 — Талановита, весела, різнобічно розвинена, схильна до наук, мистецтва, спорту.

4 — Надійна, сумлінна і чесна людина, яка набуває гарних друзів і досягає визнання.

5 — Незалежна особистість, яка любить подорожувати і шукає пригод.

6 — Людина успіху, якщо зуміє завоювати довір'я і придбати послідовників.

7 — Особистість, близька до науки, філософії і релігії.

8 — Людина великих, значних справ, які передбачають матеріальні блага.

9 — Особистість високої мети, таланту. Такі люди щедро віддають іншим все, чим нагородила їх природа.

Мал. Віктора ПОПОВА.

Редактор номера Леонід БРОВЧЕНКО.
Редколегія: Леонід БРОВЧЕНКО, Анатолій ГОРЛОВ, Віталій ЖЕЖЕРА, Іван ІЛЛЯШ, Людмила КОХАНЕЦЬ, Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ, Світлана ПИСАРЕНКО, Віталій СУДДЯ.
Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО.

- За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
- Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
- За точність викладених фактів відповідальність несе автор.
- Рукописів не повертаємо.
- Листування з читачами — тільки на сторінках газети.
- При використанні наших публікацій посилання на «Голос України» обов'язкове.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Загальний тираж 150000.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.

Фотоформи виготовлено в КЦ редакції газети «Голос України».

Зам. 0311143.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Засновник і видавець – Верховна Рада України

Голос України

Газета виходить з 1 січня 1991 року.
Адреса редакції:
03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.
ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23;
телефакс — 224-72-54;
відділ реклами — 446-91-37, 441-89-34, 441-89-44;
телефакс — 449-85-62.
E-mail: mail@golos.com.ua — загальний
reklama@golos.com.ua — відділ реклами
let@golos.com.ua — відділ листів
foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій
Internet: http://uamedia.visti.net/golos